

Mi történik Óbudán? Néhány hét óta különböző zsidó társaságokban, kávéházakban, vendéglőkben éppenúgy, mint hivatalos helyeken titokzatosan sugdolódnak egy rendkívül kínos és kényes eseményről. Az esemény állítólag még sok port fog felverni, mert beavatták szerint az óbudai zsidó intézményeknél meglehetősen komoly összegű hiány mutatkozik. 29-én este társas vacsorát rendeztek Óbuda zsidóságának előkelő képviselői az óbudai chevra dísztermében egész nyíltan tárgyalták a súlyos vádakat és éles kifejezésekkel adták tanujelét felháborodásuknak. Súlyos vádak! Az Egyetértés, minthogy az események csak lapzártá után érkeztek hozzánk, nincs abban a helyzetben, hogy az egész kérdést felgöngyölítse és ezzel a kínos ügygel, miután azt teljes egészében kibogoztuk, legközelebbi számunkban fogunk foglalkozni.

Halálozás. Friss Zsigmond a VI-ik körzet volt elnöke, volt választmányi tag hosszú betegeskedés után elhunyt. Vasárnap temették el, hatalmas részvét mellett. Temetésén a Pesti Izr. Hitközség részéről megjelent dr. Dési Géza, dr. Rosenák Miksa és Braun Salamon tanfelügyelő. Dr. Dési Géza gyönyörű gyászbeszédében méltatta az elhunyt érdemeit.

A WIZO május hó 5-én, kedden délután 5 órakor a Herzl teremben (Andrássy-út 67.) teadélután rendez, amelynek keretében dr. Farkas Aladár főorvos, a kiváló szónok „Asszimiláció” címen tart előadást. Vendégeket szívesen látnak.

Rekvium. Néhány dr. Blau Lajos, a Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet igazgatójának emlékére május 3-án, vasárnap délelőtt, féltizenkettőkor, az intézet templomában (Békkocsis-u. 2. szám alatt) gyászistentiszteletet rendez a Ferenc József Rabbiképző Intézet tanári kara.

A VII. kerületi Templomkörzet és Izr. Nőegylet dícsérete. „Kol dichfin jészé vőjéchol... aki éhes, jöjjön és egyék”. A szűdes-esti szertartás bevezetőjének, a „Ho láchmo”-nak legmeghatóbb, mert legemebribb, legzsidóbb mondata az: „aki éhes, jöjjön és egyék”. Csak üres szótlan mardna tehát a Pó láchmo-ban elmondott „kol dichfin jészé vőjéchol”, ha nem akadnának lelkes emberbarát zsidó testvéreink, akik szívük egész felebaráti szeretetével gondoskodnak róla, hogy ünnepi vacsorát kapjanak a két széderestén azok, akiket mostoha sorsuk megfosztott attól a kevéstől is, amiből maguk gondoskodhatnának széderesti vacsoráról. Ilyen zsidók a budapesti VII. kerületi templomkörzet elnöke és előjárói, mint Elek Artur, Prinz Izidor, dr. Krausz Jenő és a kerületi Izr. Nőegylet elnöknői, Grünfeld Miksáné és Fabriczki Lipótné, akik a két szédes-estén 300-300 terítékes bő vacsorára látták vendégül nemcsak a kerület szegényeit, de más kerületbelieket sem utasítottak el. Boross Miksa, a Bethlen-téri templom főkántora adta a szűderest, tudományos magyarázatokkal fűszerezve a Hagadah szövegét, első este pedig dr. Schwarz Benjámin, a Körzet aranyházi rabbija ragadta magával nagyszabású beszédével a vendégsereget. A vacsorarendezés körül lelkesen fáradoztak: Győri Rezsóné,

Landesmann Lászlóné, Ujhelyi Gézáné, a Nőegylet buzgó, fáradtságot nem ismerő titkárnője és Splrer Henriké, a Nőegylet népkonyhájának kiváló vezetője. (Cs. Gy.)

Jótékonycehu teadélután tartott szerdán délután lakásán a Rabbiszeminárium és Tanítóképző menzája javára dr. Hevesi Simonné és dr. Hevesi Ferencné. Dr. Hevesi Simonné ezzel a cselekedetével is egy láncszemet fűzött ahhoz a hatalmas jótékonyági mozgalomhoz, amelynek egész életét szenteli. A teadélután megérdemelt nagy sikere volt.

Az Izr. Magyar Társulat felolvasó ülése. Az IMIT-nek f. hó 29-ére hirdett felolvasó ülése a május elsejével kapcsolatos gyűlékezési tilalom miatt nem lévén megtartható, május hó 6-án tartatik meg változtatlan tárgysorozattal.

Tisztviselőnk lakótársul keres egyedülálló urileányt vagy urinőt, akivel bértelemtesítés céljából, be-rendezett, tágas, tiszta lakószobát megoszthatnám. Cím: Kertész-u. 50. I. em. 5. Található vagyok d. e. 11-2-ig, vagy este 8-9 között.

Mindenütt kaphatók a Budapesti Nemzetközi Vásár utazási igazolványai. A Budapest Nemzetközi Vásár külföldi utazási igazolványai, amelyek 27 európai, ázsiai és afrikai állam vasúti, hajózási és légiforgalmi vonalain biztosítanak 25-50%-ig terjedő utazási kedvezményt, az összes nagyobb utazási irodákban, valamint a vásár tb. képviselőinél és a m. kir. követségeknél, ill. konzulátusoknál kaphatók, darabonként 4 pengőért vagy ennek megfelelő valutáért. A belföldi igazolvány a magyar vasutakon 50% kedvezményre jogosít május 2-től 24-ig, ára 80 km távolságra P 1.80, ezt meghaladó távolságra P 2.80. A vásárolásnál (Budapest, Városliget) is beszerezhető.

A hadirokkantak alkalmaztatása címen rendkívül hasznos tanulmányt adott ki dr. Luy György, a HONSz csoport ügyésze. A tanulmány a hadirokkantak alkalmaztatásáról kiadott törvényt ismerteti és népszerű formában magyarázza.

A Pesti Izraelita Nőegylet és az Országos Izr. leányvárház jubileumáról a két intézet nagy jelentőségére és nemcsak hagyományainak megfelelő módon csak jövő számunkban foglalkozhatunk, minthogy a jubileum híre lapzártá után érkezett szerkesztőségünkbe. Itt is szükségesnek tartjuk azonban leszögezni, hogy ennek a rendkívül fontos két intézménynek sorsa az egész zsidóságot közelről kell érintse, mert az a hetven év, amelyet a jótékonyág terén a Pesti Izr. Nőegylet folytatott úgyszólván a magyar zsidóság történetének leg-szebb napjait jelenti.

Női istentiszteletek a Dohány-uccai templomban. A női istentiszteletek Sövuoszig terjedő szombatokon délel 12 órakor kezdődnek a Dohány uccai templomban. A május 2-án, szombaton déli 12 órakor tartandó női istentiszteleten dr. Groszmann Zsigmond rabbi szónokol, az énekúrvésztet részt orgonával és a teljes énekkar közreműködésével Linetzki Bernát főkántor vezeti.

Zsidó humor

— Miért nem akarok Lévit társulavenni?
— Mert egyszer majdnem völegény lett a feleségemnek és visszahagyta a partit.
— Nos? És mi van abban?
— Nem akarok olyan társat, aki okosabb nálam.

Az anya: Hát ez türhetetlen! Ördögökről és rablókról mesél a gyermekeknek, mikor a hajukat nyírja.

A borbély: Célzatosan teszem! Mikor ilyen rémes történeteket mesélek, égnek áll a hajuk és könnyebben tudom lenyírni őket.

Salamont, a népszerű tréfacsinálót, purimkor, mikor javában folyik a bor és jókedv, megkérlik, mondjon pár szóban egy kolosszális hazugságot.

Salamon így felel: Svüajszkor, mikor a sátorban a szédernél ültünk, megjelentek nálunk a purimi játékosok és sofárral a kezükben elottották a csanakagertyákat.

Mit csinál a fia Tel-Avivban?
Megvan valahogy! Egyszer fent van a magasban, máskor pedig a mélypontra esik.
Hogy értsem ezt?
A fiam egy nagy szállodában liftvezető.

Hallottam, hogy nagyon el vagytok adósodva. Megfelel ez a valóságnak?
Pusztá rágalom. Ezt a hírt csak hiteltelünk terjesztik rólunk.

Ma két orvosnál voltam és mindkettő ugyanazt mondotta.
Mit mondtak?
Azt mondták, hogy fizessék előre 10 pengőt.

Felelős szerkesztő és kiadó:
PINTÉR MIKSA.
Előfizetési ára egy évre mellékletekkel együtt 40 pengő.
Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29-0-71 18-9-98. Felelős: Dr. Kellner László

Végleges villanyos szőrtelenítés. Szemölcsirtás. Egyéni, modern szépségápolás. Vitaminos és hormonpakkolás. Tartós szempillafestés:

POLLÁK SAROLTA

KOZMETIKUS
Andrássy-út 32.

MIRACLE krém, poudér és rouge a legtökéletesebb!
MIRACLE szőrtelenítőszer, MIRACLE szempillafesték
Sztéküldés utasítással. (Kérjen prospektust). Tanítvány kiképzés

EGYETERTÉS

ZSIDÓ POLITIKAI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Thék Endre-utca 20

SZERKESZTI:
PINTÉR MIKSA

Telefon: 32-4-17. — Postatakarékpénztári csekk számla: 27.003

Ki a hivatott vezető a rabbiszeminárium élére?

(P) Nemrégiben hunyt el Székely Ferenc a nagy magyar-zsidó közéleti vezér és elhunytával árván maradt a rabbiszeminárium vezérő bizottságának elnöki széke. Maga a rabbiszeminárium hála az Istennek nem árva. A legfelkészültebb tudósok vezetik a legkomolyabb zsidó tudás lakozik ebben az épületben, ahol felnevelik a zsidó lélek pásztoraikat, a jövő zsidó rabbikat, hitünk őrizőit, lelkiünk támaszait. A világi elnöki szék kerül rövidesen betöltésre.

Az egész magyar zsidóságot érthetően érdekli a kérdés, ki lesz a vezérő bizottság elnöke? Ki lesz a férfi, akinek irányítása mellett folyik a roppant felelősségteljes munka, aki egész lelkével, tehetségével és felkészültségével irányt szabhat ennek a mindennél fontosabb munkálkodásnak. Nem jelentéktelen kérdés ez, nem egyszerű személyi kérdés. Nem oldható meg úgy, hogy ezt, vagy amazt a zsidó közéleti férfit oda delegálják. Nem pusztá dekorum ez, nem cím jelleg nélkül. Olyan férfit kíván ez a tisztség, aki zsidó tudásának egész tárházával vonulhat a felelősségteljes posztra, olyan férfit, aki nemcsak tudja, hanem érzi is, milyen nemes és fenkölt hivatást tölt be, amikor leül a rabbiszeminárium vezérőbizottságának elnöki székébe.

Van ilyen férfi a zsidó közéletben? Van. Ismerünk férfit, aki három évtizedes zsidó közéleti munkálkodása alatt a zsidó közélet minden lépcsőzetén át szolgált a zsidóság egyetemes érdekét minden pozícióban komoly és maradandó alkotásokat végzett. Ismerünk olyan zsidó közéleti férfit, akire nyugodtan rábízhatnánk ezt a feladatot, mert nem csak zsidó a sors véletlen szeszélye folytán, hanem zsidó a lélek minden rezdülésével a szív minden dobbanásával a zsidó érzés minden megnyilatkozásában. Ismerünk olyan férfit, aki az egész magyar zsidóság számára olyan értékeket termelt már agyának és szívének munkájával,

amelyre sohasem borulhat a feledés fátyola, amely mindig, az eljövendő időkben is elevenen fog élni és égni a zsidóság megbecsülő emlékezetében.

Azt mondtuk, nem pusztán dísz, nem csupán rang a rabbiszeminárium vezérő bizottságának elnöki tisztsége. Bizony nem. A mai sors vezéres atmoszférájában eszméljünk rá arra, hogy a zsidó rabbinévelés háza nem egyszerűen szeminárium. Ez a ház a Besz midras l'rabunim, a zsidó rabbi tanulóháza, ahonnan szárnyra bocsátják a jövő lelkipásztorokat, hogy hirdessék azt, amit az évek során megtanultak.

A felelősség rendkívül nagy. Olyan ház élére, ahol egykor Bloch Mózes, Kaufmann Dávid, Bacher Vilmos, a nemrég elhunyt Blau Lajos, Prof. Krausz Sámuel tanított és jelenleg az egész világon ismert és elismert Guttmann Mihály rektor működik és mellette Hoffer Ármán, Löwinger Sámuel, Haulsbrunner tanárok tanítják a zsidó igét, csak olyan világi elnök illehet, aki nemcsak lélekben zsidó, arról nem is beszélve, hogy ne csak véletlenül született legyen zsidónak, hanem érti is a zsidó igét, ismeri is a zsidó tudományokat. A rabbiszeminárium elnöki székében nem aradhat sikert az imakönyvből merített idézetek szonglőri felvontatása. Ebben a házban valóban tudni kell, még pedig alaposan tudni. Ebben a házban nem szabad előfordulni olyan helyzetnek, hogy a fiatal rabbinégeneráció vizsgáztatása során ott ül díszes székében az elnök és — egyetlen szót sem ért abból, amit körülötte beszélnek a nevekkel. Nem érdekel hogyan hívják, de igenis érdekel, hogy aki odaül, az méltó legyen minden ízében erre a tisztségre. Hála Istennek a magyar zsidóság nem nélkülözi az ilyen férfit. Itt él közöttünk, itt munkálkodik

több mint harminc éve fáradhatatlanul, lelkesen és tehetségesen. Itt alkotta maradó cselekedeteit az egész zsidóság örömére. Az a férfi, akit legméltóbbnak hiszünk és vallunk erre a tisztségre, minden bizonnyal nem fog jelentkezni. Nem fog jelentkezni, mert közismert szerénysége lehetetlenné teszi számára ezt a lépést. De a zsidóság számontartja őt és számontartja cselekedeteit is. Nagyon jól tudja mit tett eddig is, nem hivatalos formában, nem kötelességszerűen, hanem spontán lelkesedéssel a rabbiszemináriumért, a fiatal rabbinégenerációért, amelynek minden tagja a szívéhez kötött. A magyar zsidóság meg van győződve arról, hogy ezekben a nehéz időkben érvényesül a zsidó közéletben az az elv, hogy minden pozícióra a legmegfelelőbb embert ültessek.

Ha pedig így történik, ha valóban a legmegfelelőbb férfi ül a rabbiszeminárium vezérő bizottságának elnöki székében, akkor az nem lehet más, mint ő. Tudja ezt az egész zsidóság, s ha nem is jelentkezik, számontartja, mert értékeit tiszteli és mindenek előtt becsüli azt a végtelen büszkalmat, tehetséget, és tudást, amit a zsidó élet minden területén kifejtett.

Meg vagyunk győződve arról, hogy Stern Samu, a P. I. H. és Országos Iroda elnöke, aki maga is előkelő orthodox családból származik, aki a szülői házból hozta magával a zsidó érzést, a zsidó tudományt, aki kora ifjúságában komolyan mélyült el a zsidó tudományok tanulmányában, tudja milyen fontos szerep vár arra, aki élére áll a rabbiszemináriumnak. Stern Samu a zsidóság választott vezére erős kézzel vezeti felelősségteljes munkáját. Ahogy minden más téren, úgy itt is minden bizonnyal meg fogja találni az egyedül helyes megoldást, nem lesz tekintettel semmilyen személyi szempontokra és érvényesülni engedje az elvet, hogy a legmegfelelőbb ember kerüljön minden po.

zicióba. Biztosak vagyunk abban, hogy a rabbiszeminárium élére olyan férfi fog kerülni, akinek szíve és minden érzése a rabbiszemináriumé, aki átérzi feladatának mérhetetlen fontosságát, de egyben érti is azt, ami a szemináriumban

történik. Olyan férfi, aki nem bábként ül majd az elnöki pozícióban, aki nem díszes kitüntetésnek tekinti ezt a megbízatást, hanem aki dolgozni tud, dolgozni akar, és dolgozni is fog, Isem smajim.

Omer számlálás

Az egyiptomi kivonulás után, mely tűnőklő csodáival négyezer év óta minden nap megismétlődik a zsidóság történetében és minden zsidó életében, most számláljuk az „omert”. Az esték csillagos áhítatában templomok és imaházak mélyén az élénk táruul magasságok égi édességeit izelve, remegő áhítattal és boldog örömmel mondjuk: Ma az első nap az omer számlálásban... öt... tíz... tizenegyet... és minden növekedő számmal nő a reménységünk, örömünk, boldogságunk.

Mi az, ami e misztikus számlálásban évezredek után is változatlanul izgalomban tartja a zsidó szívet?..

Számláljuk a napokat: öt, hat, tíz; aggódva, félve számláljuk őket mint csodálatos fényű ékköveket, nehogy egyet is kiejtsünk a pészachot követő várakozással teli esték sorából. Mi az, ami ilyenkor boldog éberségben tart tizenhatmillió zsidó lelket szerte a föld kerekén?

Két virágágy a Kineret partján

Novella

Írta: J. RIMON

Langyos szellő fodrozza a Kineret tó tükreét. Hajnalodik. Gyémántos harmat csurog a szomjas földre. A hegyek mögül felszáll a nap. A fehér úton felbukkannak az első fellakok, amint számanak mögött a város felé ringanak. Ismeretlen messzességből pásztor füttye hasítja a csendet. Tejeskannákkal a fejükön egy csoport arab nő halad végig katonás sorban a fénytel telehintett úton. A felkelő nap életet, mozgást varázsol a tájra.

Egész éjszakán át magányosan örködött Jochánán az áldott mezők fölött. Egyedül volt önmagával és emlékeivel. Az egész csodálatos éjszaka mintha arra lett volna teremtve, hogy a későbbi életét fejezetekre osztva elvonulassa lelki szeméi előtt, hogy élete egész tragédiáját megegyezően kivetítse magából. Egész éjszaka mint somér örködött a kolónia fölött és a hold hívós fényénél szeretettel ölelte át a házakat és sátracsakákat, melyekben zsidó munkások pihenették fáradt testüket. Mennyire a szívhez volt növe ez a telep! Ó, az üldözött Ahászér, a világnak ebben a mosolygó darabkájában menedéket talált meggyötört lelke számára. Egész éjszaka félelem nélkül járt fel-alá. Kitélt félt volna? Itt minden az övé volt, a homokszemtől a hegy csú-

csáig. Itt nem lesekedett rá ellenség szeme, nem emelkedett ellene fenyegető ököl. Kinek jutott volna itt eszébe, hogy megzavarja boldogságát?..

A telep már felébredt. Élet és mozgás dalolt a házak között. Jochánán nem sietett haza. Drága volt neki minden pillanat, amit itt a szabad mezőn, fák és virágok között tölthetett. Itt minden fa, minden fű kedves ismerőse volt és minden reggel új örömmel köszöntötte őket.

Lassu léptekkel indult a házak felé és dudorászni kezdte a sokerer éves imát, amit apja, nagypapja és már ősapja énekelt: Istenem a lélek amit belémlehelte! harmatos tiszta... Azután boldog tekintetével átölelte a tájat. Ime: a homokpuszták helyére paradicsomot varázoltak verejtékes munkával. A gulusz irtózatok poklából, a föld siralomvölgyéből jöttek ide, hogy menedék helyet létesítsenek a földkeresség legszerencsétlenebb népének. És végtelen szeretet tölti el az őrt a mezők, ültetvények, a kőházak és fabarakokból álló egész telep iránt, az emberek, tehének és szárnyasok iránt. Itt minden darab rög könnyel és verejtéssel van öntözve és önfeláldozó emberek lelke munkáját, tiszta kezét és szívét dicséri, akik itt őseik földjén a pusztaság közepén új életet teremtettek maguknak.

Amint énekelt kimondhatatlan boldogságot érzett. Utközben megtámasztott egy gyöngye fácskát. A szíve örömmittas volt és túláradó boldogságban dudorászni kezdte a csodálatos dalt, amit a szom-

lág szemelattára ismét be fognak következni.

Várjuk napról-napra, sziklánál szilárdabb hittel a közeledő Messziás lépteit. Hiszünk az Isteni igazság, a Tóra elkövetkező diadalában és az indulatok bilincseiből megszabadult tiszta lelkű új emberiségben. Hiszünk, hogy a hét hétig tartó lélekemelő omerszámlálás után eljön a Souvauusz, a kinyilatkoztatás, a Tóraadás virágos ünnepe, amely a szenvedő világ megváltásának boldog, zengő napja lesz.

Hiszünk!... Ani máámin!... És addig — számlálunk... számlálunk... Frischmann Dezső.

Ismered édes a földet?

— Perez —

Ismered, édes, a földet,
Hol mind a nemzedékek
Bús könnyek között vetnek?

Ismered, édes, a földet,
Hol meddő élet sarjad
Rút férgeknek, köveknek?

Ismered, édes, a földet,
Hol ringó kalászkok közt
Tarkán virul reményem?

Ismered, édes, a földet,
Hol szívem és szerelmem
Majd együtt hallgat mélyen?

bati harmadik lakoma lelket megragadó hangulatában odahaza szoktak énekelni az imához misztikus esti félfomályában: Jedid nefes... Szivem Kedvese, — könnyöreltes Atyám — vonjad szolgádat a Te fénykörödbe, szaladjon a te szolgálat, mint a zerge és boruljon le a Te dicsőség előtt és legyen neki kedvesebb a Te szeretettel csurgó méznél és minden jóizeknél... A hegyeket közben arany-palástba vonta be a nap és örömet árasztott a szent földre és a magányos ör szívébe. Élet, kacagás, napugár és boldogság terült el a táj fölött.

Az egész éjszakát álmatlanul töltötte az ör, de ime nem volt fáradt. Fiatalnak és erősek érezte magát, mint hajdan legszebb ifjúkorában...

II.

Az ukrainai pokolból jött az országba. Odahaza gazdag kereskedő volt, akinek a házába a legtekintélyesebb emberek voltak bejáratosak. Ő volt a városka rab-bijának a jobbkeze. Minden jelentősebb hitközségi gyűlés az ő házában zajlott le. Még a boldogabb időkben elhatározott szándéka volt, hogy mindenét eladja s kivándorol a szentföldre. Tervét azonban akkor nem vihette keresztül, felesége közbéjött betegségé miatt. Így csak szívében hordozta a kivándorlás vágyát. Gyermekait, fiát és leányát az ősi hagyományok szellemében nevelte és megtanította őket a Tóra és a Szentföld szeretetére.

Mialatt várta a kiutazásra kedvező alkalmat, meg kellett érnie a legrosszab-

Katolikus „Összetartás” — zsidó szolidaritás

Legutóbbi számunkban foglalkoztunk a zsidó sajtó feladataival és vizsgálódásunk során megállapítottuk úgy a zsidó sajtó, mint a zsidó olvasó mulasztásait az egységes zsidó közhangulat kialakításának terén. Amikor a zsidó sajtó és zsidó olvasó egymáshoz való viszonyát figyeljük, nem szabad figyelmen kívül hagyni azokat az általános vonatkozásokat sem, amelyek szükségszerűen belejárásznak a zsidó közéletbe. Figyelniük kell minden eseményre, amely a legtávolabbi vonatkozásba kerül a zsidósággal, mert ebben a kiélezett atmoszférában a legártatlanabbnak tetsző jelenség is csiráját képezheti olyan forrongásnak, amely a zsidóság egyetemét sújtja.

Kezünbe került a Nemzeti Ujság május 3-iki száma, amelynek 18-ik oldalán egész oldal terjedelemben közli az „Összetartás” c. katolikus alakulat programját és névsorát. Ez az „Összetartás” olyan szövetség, amelynek bejelentett célja az, hogy — katolikus

vásárló csak katolikus üzletekben szerezzék be szükségleteit. Sok száz katolikus cég nevét sorolja fel azután a Nemzeti Ujság.

Elgondolkodva és szorongó feszültséggel fordítottunk egyet az ujságban. Azután megdörzsöltük a szemünket. Nem akartunk hinni annak, amit láttunk. Mert nehéz is volt valóságnak hinni, és nem incselkedő manók játékának azt a fényt, hogy már a következő oldalon, tehát annak a lapnak hátán, mely kat. összetartásra szólítja fel a katolikus híveket, s külön engedményeket biztosít a katolikus vásárlók számára a katolikus kereskedőknél, ott átkeskedtek, nem is szerényen a zsidó cégek hírdetései!

A szorongó feszültség fojtogató dühhé transzformálódott! A keserűség lángjai égették lelkünköt, amikor azt a tragikomikus inkompatibilitást észleltük. Nem tudtuk lázongó keserűségünk egész látvaterét az ellen a sajtó ellen fordítani, amely ilyen játékos könnyedséggel

ken keresztül felje mosolygott volna belőlük gyermekének arca. És úgy érezte lánya beszél hozzá és köszönti a reggel fényözönében a virágok nyelvén.

Néhány nappal ezelőtt egy fiatal chaluc érkezett Ukrajnából a telepre. Még nem látta az új telepet, de azt mesélték róla, hogy nyugodt, komoly ember, tele lobogó munkakedvvel. Az egyik zsidó parasztnál kapott munkát, aki az állatok gondozására a lovak és tehének mellé fogadta fel. Ki lehet az új jövevény? Bizonyára egyike azon névtelen hősöknek, akik az új hazának akarják életüket szentelni. Egész szívvel szerette már ezt az új chaluct, anélkül, hogy ismerte volna.

III.

A nap az ég csúcsára hágott és csillogó aranyba öltöztette a telepet. Minden fényvel volt tele. A mezőn zengett a munka. Munkásdalok ujjongtak a síkság felett. Gondolatokba mélyedve érkezett az ör a telepre, amely most elettől és mozgástól volt hangos. Senkinek sem tűnt fel, hogy az ör későn tér haza. Mindenki ismeretre különleges szokásait, hogy a hajnali virradatban a fákkal és a virágokkal szert beszélgetni.

A telep imaházában, ahol az öregek imájuk végeztével még a Tan rejtelmeiben buvárkodtak, miközben a fiatalok már a mezőn dolgoztak, az ör megtudta, hogy az új chaluc súlyosan megbetegedett. Itatás közben egy ló megrugta és vértől elborítva vitték a szomszédos parasztházba. Már el is küldtek az orvosért

alkuszik meg elvek és realitások összeközésével, nem tudtuk, mert súlyosabbnak, elítélőbbnek és megbocsájtathatlanabbnak tartottuk a zsidók bűnét, akik megfizetett hirdetésükkel odatolokodnak a katolikus összetartás mögé, szinte cinikusán várva, hogy a katolikus összetartásának esetleges folytonossági hiányaiból reájuk ragyogjon az anyagi érvényesülés napja!

A pénz végtelen és féktelen szeretete, a materiák bódult imádata sem mentesíti azokat a zsidókat, akik ilyen hiányveti nemtörődomséggel segítik elő fa-juknak és vallásuknak megromlását! Nem rekriminálunk, csak emlékeztünk, amikor figyelmeztetjük a zsidó kereskedők ma még népes, de egyre fogyó táborát, arra, hogy kötelességüket a zsidó sajtóval szemben negligálják ugyanakkor, amikor alázasatos tisztelettel kérdkednek be az ellenünk szinte bojkottmozgalmat hirdető ujság hasábjaira. Azok a zsidó cégek, amelyek ideges gesztussal utasítják el maguktól a

a legközelebbi kolóniába. Jochánán szíve remegni kezdett, maga sem tudta miért. Hisz testvére volt a sebesült a szent munkában, gondolta könnyek között és milyen hamar áldozatul esett. Ima után azonnal a parasztházba sietett, hogy a sebesültet meglátogassa.

Egy félóra múlva az egész telep izgalomban forrt. Jochánán, az ör, saját elveszettnek hitt fiát ismerte fel a sebesültben. Megrendítő volt a találkozás. Apa és gyermeke sirtak örömlükben. De csak rövid ideig tartott az öröm, mert a chaluc apja karjai között kilehelte lelkét, mielőtt orvos érkezett volna.

A következő hetekben Jochánán, az ör alakját ismét ott látták a Kineret partján a reggelek fényében. Hogy szerette a Kineretet, melynek partján nyugalmat talált és balzsamos gyógyirt szíve seibeire. A Menuchának elvezetett virágágy mellett most egy sirhant emelkedik. És a virágágy és a sir között minden reggel ott áll az ör, amikor a nap a Hermon és Tábor csúcsáról a völgybe ereszkedik.

Most lassu léptekkel közeledik a telephez, szomorúság és csüggedés nélkül. Mindenét elvesztette, de a szentföldnek ezt a mosolygó darabkáját magának mondhatja. És megnyugodva, bizón, sugárzó arccal sóhajítja a fénylő magasságba az Isten felé repeső dal második versszakát: Félséges Isten, Világ Fénye, lelkem betege az irántad érzett szeretetnek, oh Atyám, gyógyítsd meg és tárd fel előtte Fényed szépségét, akkor meg fog erősödni, meg fog gyógyulni és nem fog cserélni a világ minden örömeivel...

zsidó sajtó támogatását és még hirdetés céljaira is csak a legritkább esetben veszik igénybe a felekezet lapjait, s csak olyankor, ha valami kifejezetten zsidó árút hirdetnek, nem tudják, vagy nem akarják tudni, hogy ezzel a ténykedésükkel lovat adnak az antiszemitizmus amúgy is gyorsan terjedő veszélye alá, nem tudják, nem akarják tudni, hogy saját sorsukat aknázzák alá!

Amikor a Nemzeti Újságban megírt detett katolikus összetartás hasábjain átfutott a szemünk, lelki szemünk előtt felrajzolódott a kép: mi történne itt akkor, ha a sokat hangoztatott, de valójában sohasem található zsidó szolidaritás ilyen „Összetartás” mozgalomban jelentkezne?! Nem kell túlvérmes fantázia annak elképzeléséhez, milyen elemmentáris erővel robbanna ki a gyűlöletorkán, hogyan keresnék a válogatás nélküli szidalmakat a zsidóság számára, akik nem átalják vallási alapra helyezni a kereskedelmi életet! Mi nem nehezményezzük a katolikusok összetartását iránt indított mozgalomát. Rendben van. Csak éppen eszünkbe jut a magyar törvénytarban büszkélkedő recepció és emancipáció törvénye, amely teljes egyenjogúságot, minden vonalon egyforma jogokat biztosít a magyar zsidóságnak is az ország másvallású lakosai-val. Eszünkbe jut a spanyol és mexikói katolikus üldözések során a zsidók résztvevő magatartása. Eszünkbe jut a magyar zsidóság hősi önuralma, amellyel leküzdte a szükség szerinti felderítő fájalmakat és keserűségeket és minden hátsó gondolat nélkül őszinte hazaszeretettől áthatva teljesíti kötelességeit ugyanakkor, amikor percről-perc-re csorbulnak jogai. Fizeti adóját, kivészi részét, — ahogy a hősi halottak sírjának ezernyi fejfája jelzi — a honvédelemből, és ott van mindenütt, ahol példát kell mutatni a hazaszeretet önzetlen megnyilatkozásából. Cserébe azután kapja az ilyen „Összetartás” mozgalomokat, amelyek, akárhogy szépítjük a dolgot, végeredményben mégis csak bojkottot jelentenek a zsidósággal szemben.

Hát vegyük fel a felénk dobott keztyűt! Vegyük fel és végre valósítsuk meg az igazi zsidó szolidaritást, az igazi összetartást! Esméljen fel minden zsidó abból a részlyes bódulatból, amelyben él, és felelősségét, teljesítse kötelességét zsidóságával szemben! Ne legyen többet olyan zsidó, aki aláértékeli a felekezeti sajtó szerepét, ne legyen többet olyan zsidó, aki szívesen áll rendelkezésére a legobskurább nyomtatvány-nak is, csak éppen a zsidóságért héroszi küzdelmet folytató zsidó sajtó felé mutat szükkeblőséget.

Vetüljön ki a zsidó lélekből a zsidó.

ság szolidaritásának szent érzése, az összefogás iratlan himnusza hangozzék a zsidók cselekedeteiből, álljunk egymás mellé és összefogózza, kéz a kézben, védjük ki ezeket a támadásokat, amelyek anyagi létünk ellen irányulnak, hogy ezáltal a zsidóság időálló és viharálló várának sziklafalait zúzzák össze.

Védelmet követelünk a kormányzattól, de jól tudjuk, hogy igazi védelemre csak a magunk portáján számíthatunk. Támadni mindenki támadhat bennünket, de a zsidóságot nem védheti meg más, mint sorsának felismerése.

Legyen a katolikusok „Összetartás” mozgalma tanulság a zsidók számára is, szülessen meg a katolikusok összetartásából a zsidó szolidaritás és akkor kiparírozhatjuk az antiszemitizmus min-

A zsidó gyermek — a zsidó jövő

A zsidó jövő kialakításának szempontjából mindennél fontosabb és mindennél előbbrevaló kérdés a jövő generáció megmentése. Az egész világ zsidósága rájött már arra, hogy a zsidó gyermek a zsidó jövő létetemenyese, és éppen ezért fokozott figyelemmel fordul a zsidó gyermek felé, mert hiszen annak testi és lelki megerősödésétől függ a jövő zsidóságának sorsa.

A pesti zsidóság intézményei között az Izraelita Szünidei Gyermektelep az, amely a legközvetlenebb és a leggyakorlatiasabb úton igyekszik a jövő generáció testi és lelki kiépítésének felelősségteljes munkáját elvégezni. A Szünidei Gyermektelep hosszú évek óta tart fenn két nyaraltató telepet, amelyek az a célja, hogy az egészséges és fizikailag leromlott szegénysorsú pesti zsidó ifjúságot a nyári hónapokon nyaralásban részesítse. Ez a nemes célú egyesület, amelynek élén Kálmán Henrik kincstári főtanácsos, az Angol-Magyar Bank vezérigazgatója, a Pesti Izraelita Hitközség kiváló előljárója áll, és pótolhatatlanul kitűnő, fáradhatatlan munkatársa Galambos Jenő ügyvezető igazgató, a P. I. H. főtanácsosa, a nagymúltú néhai Blücher József méltó utóda, valamint Fürst György, Lunzer Pál, özv. Schwarz Gyuláné, cserkúti Engel György alelnökek és elnökhelyettesek, továbbá dr. Endrei S. Henrik, Dános Ármán főzetanácsos, dr. Groszmann Zsigmond világi elnök, dr. Deutsch Jenő földbirtokos, Klein Miksa főpénztáros, Fenyves Ignác, Bauer Gusztáv főellenőr, dr. Grauer Miksa Pál, dr. Mezei Rezső igazgató, Kunstädter Adolf, Guttman Mór Prof. dr. Temesvári Rezső főorvos, Schwarz Sándor, Lilienthal Alfréd, Edelmann Jakab közreműködésével mindent elkövet, hogy

den csapását, minden taglőütését. Amit ők tőlünk tanultak, mi elfelejtettük. Most mi tanulunk tőlük. Szervezzük meg mi is a mi szolidaritási mozgalomunkat, hiszen nekünk már nem is kell külön költséges hivatalt berendezni, mint ahogyan az „Összetartás” tette, mi megtudjuk oldani a rendelkezésünkre álló Orsz. Iroda segítségével is. Mi lenne, ha a magyar zsidóság vezére, Stern Samu m. kir. udvari tanácsos élére állna ennek a szolidaritási mozgalomnak? Nem kétséges. A siker elmaradhatatlan lenne, és a magára eszmélt zsidóság kéztogásából megszűlné az a zsidó erő, amelyet most csak ellenfeleink látnak, de amely sajnos a valóságban még délibábként sem csillog szemünk előtt.

PINTÉR MIKSA.

egyetlen üdülésre szorult gyermeket sem kelljen elutasítani.

Pedig ez nem kis feladat. Az egyesületnek nincs önálló vagyona, és hivatalos segítségben sem részesül sem az állam, sem a város részéről. A társadalom jótékonyására van ráutalva. Éppen ezért, minden szülő, aki most ezekben a szép, verőfényes májusi napokban a nyaralás gondolatával foglalkozik, gondoljon azokra is, akik nem mehetnek el a város köréngetegéből, azokra a szegény gyerekekre, akiket a szülei nem tudnak minden jóval ellátni. Gondoljanak az ártatlan, csenevész kis zsidó gyerekekre, és saját gyermekeik nevében juttassák el hozzájuk adományait. Aki a Szünidei Gyermektelep számára ad, az a zsidó jövőt segíti, az a boldogabb, szebb és biztosabb jövő kiépítésén munkálkodik.

Egy kitért baráthoz!

Irta: Somlyó Zoltán.

Kiléptél a sorbul te is, barátom!
A keblükből kitepted a szíved.
Egy „semá Yiszról”-lal ismét keve-
[sebb....

A homlokod más csillagokba néz,
Már nem a mi áhítatunkba roskad....
A sárga bélyeged tehát lemostad....

Elmentél a kis uccából.... Kiszöktél
a forró-fojtó kérdések elől....
Már nem lapozol könyvet balfelől....

Ezt hűtlenségnek mondják!... En meg-
[értem....
nehéz a hűség! Az átok nehéz!....
S oly könnyen hull a bünbe szív s az ész!

De, ha kísértélsz majd a temetőbe
apád héberbetűs sírjához: ott
le tudod venni majd a kalapot?....

Freud professzor és a zsidóság

Amikor Knut Hamsun a világhírű norvég író hetvenedik születésnapjához közeledett, felült a vonatra és megszökött az ünnepelni készülő világ elől. Ez a szerénység egy kicsit túlnem az őszinte érzelmek határán, teatrális és megrendezett volt. Sigmund Freud, a modern lélekkutatás apostola, a lélek alchimistája, a pszichoanalízis korszakot jelentő tudományának megalapítója, nem tud elmenekülni nyolcvanasztendő születésnapja elől. De nincs is erre szükség. Amilyen szerény mértéktartással, lehangolt egyszerűséggel viselte hosszú évtizedeken át a feléje áramló, áhítattal átitott csodálatot és megbecsülést, amilyen puritán egyszerűséggel tért ki világlétében minden cím, rang és egyéni érvényesülés elől, éppen olyan magával ragadó közvetlenséggel maradt szobájának íróasztala mellett most is, amikor nemcsak a tudományos világ, hanem az egész művelt emberiség hálás szretetének sugárzása árad bölcs és jószágos homloka köré.

Nem véletlen, hogy a legmodernebb tudomány apostola zsidó. Az orvostudomány évszázadok, sőt mondhatnók évezredek óta közeli rokonságot tartott a zsidósággal. Sigmund Freud, amikor a materiális világszemlélet egyértelmű magyarázatai helyett a lélek kifürkészhetetlenek hitt labirintusait vette bölcs vizsgálódásainak göröcsöve alá, hű maradt a zsidó tradíciók követelményeihez, hű maradt ahhoz a zsidó sajátosságához, amely mindig és mindenben a titok felderítését célozza. És hol van titok mélyebb, hol van titok izgatóbb, hol van titok sokrétűbb, mint az emberi lélek kimerhetetlen mélységeiben, kikapintatlan rétegződéseiben. Megoldhatatlan káosz feladatot oldott meg Sigmund Freud, amikor megtalálta a tudat alá vezető utat, amikor folyosót épített a legmélyebb titok: sötétkamrájához. Ugy kellene, hogy az egyetemlegesen tapsoló világ hálás szeretetéből épüljön a kőnél időállóbb, ércnél maradandóbb szobor Sigmund Freud számára.

De Sigmund Freud zsidó és zsidóságának körülhatároltsága még ebben a relációban is érvényesül; még itt is megmutatkozik az előítéletek babonás gonoszsága. Hiába tárta napfényre a babonák okát Sigmund Freud, hiába derített világszámot a legsötétebb előítéletek mérgező kamrácskáiba is korszakalkotó meglátásaival ez a kivételes zseni, — azt nem érthette el, hogy az elfogultságból táplálkozó gonosz indulatok megszünnének, megsemmisüljenek, akár csak vele szemben is. Sigmund

Freud korunk legbölcsebb tudósa, a tudományok művésze, a művészi meglátások apostola, az ideg és ösztönélet bonnyolult csodáinak legeredményesebb bányásza — csak rendkívüli tanár a bécsi egyetemen és sok évtizedes múltja alatt csak barátai szánták neki a Nobel díjat. A stockholmi akadémia bizottsága évről évre megfedekezett róla. Eppen Freud professzor állapította meg, hogy nincs véletlen feledékenység, amit elfelejt az ember — azt nem akarta megcselekedni.

De a zsidóságot nem éri váratlanul a mellőzés soha és semmilyen vonatkozásban. A zsidóság hozzáadódott ahhoz, hogy évezredek során mindig csak adott az emberiségnek. Kulturát, civilizációt, művészetet, és végül, de legelősorban hitet. Adta az Egyisteniség világosító hitét, adta a hitből sarjadó tudás melegítő napfényét, adta a tudásból született civilizáció életformáló tulajdonságait. Mindig csak adott.

És kapta a gonoszság szilaj szálaiból szőtt ostor durva csapásait hátára, kapta az üldözöttek véget nem érő sorozatát, kapott gúnyt és megvetést, ökölcspást és éhhalált.

Ilyen a zsidóság egyenlege, ha leszámlolásra kerülne az emberiséggel.

Bergsohnert, Einsteinert, Wassermanert, Ehrlichert, Bárányert, Faberert, Herzert, Freudert kapta Hitler, Göringet, Goebelst, Streichert, és a többieket. Busásan fizet a hálás emberiség a zsidóságnak.

De azért a laboratóriumokban tovább folyik a munka, nem alszik ki a tudás tüze, nem borul éjszaka a világosságot kutató agyakra, nem ernyed el a jobb jövőért harcoló karok izma, nem esik ki a toll, az ecset, a véső a kezekből, a zsidó hit elpusztíthatatlan, a zsidó hit, mintha misem történne, szerte a világban, építi a „jobb kort, mely után büzgő imádság epedez százszázajakán.” Sigmund Freud élete szimbólum. Ahogyan ez a nagy bölcs az élet egészét a szimbólumok mozaikjaira bontja, úgy szimbólizálja Sigmund Freud is a zsidóság létét, sorsát, elhelyezkedettségét a világegyetemben. Nincsenek véletlenek, állapította meg és nem véletlen az sem, hogy sorsok fodulása idején, a vajudó hegvek méhéből elsősorban az antiszemitizmus undok kis férge látott napvilágot. De azért nem kell azt hinni, hogy végzetes és befejezett cselekvése az emberiségnek ez az elvakult gyűlölet, amelyet a zsidóság felé mutat. Csak elkáprázott az emberiség szeme, amint

a jövő napjába nézett, csak nem tudta aperciálni az elkövetkezendők gigantikus fontosságát és visszamenekült a jövőből a jelenbe! És itt a jelen gőzös atmoszférájában úszik az árral, az antiszemitizmus szennyes árrájával, de minden áradat belefolyik végül az egyetlen lehető igazságba, az igazságosság tengerébe, ahol a vízszeppek egymásba ölelkezése alkotja az Óceánt

és lehetetlenség felismerni melyik csepp honnan eredt, honnan jött? A faji problémák megoldódnak és feloldódnak az emberi butaság tömény sziklája is.

Csak hinni kell. Hinni úgy, ahogy Sigmund Freud hisz hinni úgy, ahogy a zsidó sors hinni tanít.

Nyelvencs éves lett a lélek látója. Amikor megkérdezték tőle, mit érez ezekben az ünnepélyes percekben, és mint vélekedik önmagáról, így válaszolt: „Cselekedtem olykor, hordtam a téglát a nagy építkezéshez. Valami talán megmarad a munkámból. Csak azt nem tudom, sok volt-e amit tettem, vagy kevés?”

Ennél higgadtabb, puritánabb módon, meghatottabb őszinteséggel ember nem is példázhatta önmagát, mint ahogy Sigmund Freud tette. Mennyire zsidó ez a szerénység, mennyire zsidó ez a puritanizmus! Egyszer amikor leghíresebb tanítványa az ugyancsak világhírű zsidó Steckelt felelősségre vonták, hogyan fordulhatott szembe mesterével, Steckelt ezeket mondta: „Nem tettem semmit, csak kicsinytörpe, ráálltam az óriás vállára, — hogy tovább lássak nála.” Mikor Freud előlvasa ezt a nyilatkozatot, őszintén megharagudott leg-

kedvesebb tanítványára. Mert Freud szerénysége az igazi szerénység, a mesztérkéletlen szerénység, amelyben semmi teátrális el nem fér, amely semmi rendezettséget meg nem tűr.

A zsidókról általánosságban azt hirdeti az antiszemitizmus, hogy nagyralátók és túlhangozatos habzsolói az élet javainak. Hát Freud professzor, aki méltóan szimbolizálja fajának minden tulajdonságát, csattanó választ adott egész életével erre a rágalomra. Igaz, soha nem állott a porondra, soha meg nem su-

hogtatta tudásának kardját ellenségei és ellenfelei felé. Sokan nehezteltek is ezért reá, visszavonulását passzivitásnak hitték, mértéktartó önuralmát zsidó elvonultságnak bélyegezték. Pedig Freud professzor csak azért nem vette kezébe tudásának borotvaéles bárdját, mert fölöslegesnek vélte így sújtani le ellenfeleire, ellenségeire. Akármilyen veszedelmes is az igaztalan támadás, akármilyen örvényeket sodor is a durva elfogultság vihara, Freud professzor tudja, hogy a legvégén, az örök verdikt

kihirdetésénél csak az igazság érvényesülhet. És mi, zsidók, valamennyien a földgolyó minden pontján nyugodtan vallhatjuk Freud professzor hitét, vallhatjuk, hogy minden hiába, a legutolsó szó mindig az igazságé, mert ahol nem az igazság érvényesül, ott megszűnik az élet. Ez a mi lángoló hitünk, ez a mi erőnk, és bizodalunk, mert erre tanított bennünket a nyolcvanestendős Freud professzor — előtt, az isteni ki-nyilatkoztatás.

Hajnal László.

Tréfli kosztot szolgáltattak az óbudai kóser népkonyhán

Ki felelős a példátlan eseményért?!

Hogy hová fajulhatnak el még egy több évszázados hitközség körüli viszonyok is, azt legekleatásabban az óbudai hitközség példája bizonyítja. A múlt heti számunkban bejelentettük, hogy az óbudai Chevra székházában viharos lefolyású „baráti“ vacsorát rendeztek, ahol közel száz ember részvétele mellett leplezték le azokat a zsidó szempontból felháborító eseményeket, amelyeket hosszú hónapok óta városzerte suttoztak.

Mi történt Óbudán?

Már a vacsora alatt is izgalomtól túlfűtött hangon tárgyalták azokat az okokat, amelyeknek következtében Óbuda számottevő zsidó polgárai összegyűltek. Vacsora után Herskovics Mihály, az óbudai hitközség volt alelnöke állott fel szólásra és a jelenlevők izgalmanak közepette mondotta el, mi készített őt arra, hogy ne vállaljon az új ciklusban előjáró tiszttséget. Az ok olyan, amilyenre a zsidó közélet múltjában aligha van példa. Az történt — mondotta Herskovics —, hogy az óbudai hitközség kezelésében lévő rituális zsidó népkonyhán

a gyanútlan és hívő vallásos zsidó szegények számára tréfli kosztot szolgáltattak ki.

A viharos felháborodás ennél a kijelentésnél olyan elementáris erővel tört ki, hogy Herskovics Mihály percekig nem is folytathatta beszédét. A felháborodás érthető, hiszen Óbuda minden zsidó polgára tudja, milyen körülmények között létesült ez a népkonyha, amelyet még ma is

őzv. Kohn Péterné rituális népkonyha néven neveznek,

amelyet Kemény Lajos m. kir. kormányfőtanácsos, az óbudai hitközség volt elnökének és feleségének alapítványra. A népkonyhát hosszú évekig Kemény Lajosné személyesen, a rituális szempontok betartásával és a szegények iránt megértő szeretettel vezette. Ilyen előzmények után történt, hogy midőn Kemény Lajos lemondása folytán felesége is visszavonult a népkonyha vezetésétől, az új elnökség és előjáróság vette át a népkonyha vezetését is. Nem sokkal ezután kezdődtek meg azok a sugdolózások, amelyek állandóan iz-

galomban tartották Óbuda vallásos zsidóságát.

A népkonyha felügyeletét háromtagú bizottság vette ugyan át, de a tulajdonképeni ügyvitel Huszár Jenő alelnök kezébe került, aki tagja sem volt ennek a bizottságnak. Huszár Jenő saját személyében intézte az adminisztrációs ügyeket a népkonyhával kapcsolatosan s így minden ódium ráháramlik azért, hogy ez az eléggé el nem ítélt, sőt felháborító esemény megtörténhetett. Megtörtént akkor, amikor maga a főváros tiszteletben tartva a népkonyha kóser jellegét, nem szolgáltatta minden hozzájárulását természetben a népkonyha fenntartásához, hanem a hús és zsír beszerzéséhez készpénzben folyósított segílyt. Ilyen körülmények között szinte elképzelhető, hogy mégis megtörténhetett az az esemény, hogy ezen összegekről rituális szempontból meg nem felelő zsírt vásároltak a népkonyha céljaira, noha az említett népkonyha-bizottság jegyzőkönyvek tanúsága szerint

olyan határozatot hozott, hogy minden bevásárlást, kizárólag csak a hitközségi titkárral eszközölhet.

Hogy mennyire felháborító ez a különös népkonyhai botrány, azt legjobban igazolja az a tény, hogy

az eset kirobbanása után maga a főváros adott új edényeket az eltréflizett népkonyha számára.

Ki a felelős?

Nem kívánunk bíráskodást gyakorolni, de önkéntlenül is felvetődik a kérdés, ki a felelős azért, hogy hiszékeny és joggal hiszékeny szegénysorsú zsidók, akik szegénységükben is görcsösen ragszkodnak vallásunk szent hagyományához, ilyen elítélendő megfélemlítés áldozatai lettek. Ki vállalja a felelőséget nemcsak a földi, hanem az égi Bíró előtt is, azért, hogy ilyen csúnyán visszaéltek az óbudai zsidóság adófilléreiből fenntartott népkonyhán a legszegényebb zsidó rétegek jóhiszeműségével.

Amikor publikussá vált az a gyászos esemény,

Óbuda jámborlelkű főabbja elájult az izgalomtól,

mintahogy Óbuda minden zsidója mélyen megrendülve vette tudomásul ezt

a csúnya játékot, amelyet a zsidóság vallásos érzületével üttek.

Maga a főbbi is kénytelen volt igazolni a vádak valóságát, miután arról személyesen meggyőződött

— mondotta beszédében Herskovics Mihály.

Ismételjük, mi nem érezzük hivatottnak magunkat ítélethozatalra, de az iratlan erkölcsökre hivatkozva, elengedhetetlennek tartjuk, hogy azok, akik hivatva lettek volna a felügyeletet gyakorolni, távozzanak el helyükről. Távozzon el az az előjáróság, amelynek közvetlenül, vagy közvetve feltétlenül tudomást kellett volna szerezni erről a visszaélésről.

Mi feltétlenül becsületet, puritán gondolkodású zsidónak tartjuk dr. Orova Zsigmondot, az óbudai hitközség jelenlegi elnökét, de mégis megértjük az óbudai zsidóság hangulatát, amely azt tükrözi vissza, hogy ilyen körülmények között minden bizalom megrendült abban a vezetőségben, amely ennek a felháborító eseménynek nem tudta elejét venni. A bűnök büntetése a földi és az égi Bíró dolga. De a konzekvenciákat a bűnök elkövetéséért azoknak is le kell vonni, akik közvetlenül nem is hibáztak, mert csak ilyen módon állhat helyre az a harmonia, béke és bizalom, amely nélkül a zsidó hitközség élete sem Óbudán, sem máshol el nem képzelhető.

Pintér Zoltán.

ODEON FILMSZÍNHÁZ
Telefon: 302-63. Rottenbiller-u. 37/6.

Csütörtöktől, május 7-től
RAYMOND MASSEY, EDWARD SHAPMANN, MARGARETTA SCOTT

Mi lesz holnap?
Wells csodás fantáziájú filmje 10 felv. Rendezte: KORDA SÁNDOR

Vera Korene, Jean Murat
A kettes számú kimeroda
Dráma 10 felvonásban.

H I R A D Ó

Folytatólagos előadások kezdete: Kőznapi 4, fél 7, fél 10, vasár- és ünnepnap fél 2 órától.

Az első előadás (nem folytatólagos) méréselt helyarákkal!

Jegyelővétel kőznapi 3 órától, vasár- és ünnepnap d. e. 12 órától.

Elefántcsont-tornyok

Irta: Berend Pál

Ha a felekezeti újságíró, a zsidóság ügynevezett vagyoni arisztokráciájának egyik-másik képviselőjével beszélget a magyar zsidó sorsról, újból, mindig és megdöbbenve kell megállapítania, hogy milyen mérhetetlen a távolság a nagy tömegek kívánságai, sajátos zsidó helyzete és a vagyoni arisztokrácia megértése között. Nemcsak arról van szó, hogy a zsidó pénzemberek ma sem akarnak fontos, sőt életmentően lényeges felekezeti, vagy ha jobban tetszik „fajvédelmi“ célokra áldozni, hanem arról a meglepő körülményről, hogy a zsidóság vagyoni elitjének sejtelve sincs arról, hogy milyen grandiózus arányú tragédiát él át ma négyszázötvenezer magyar zsidó.

Különös és sajátos érzésekkel távozzunk a magyar zsidóság egyik, vagy másik ügynevezett nagynevű fiától, hol hosszabb, néha rövidebb beszélgetések után, amelyeknek során igyekeztünk a nagynevű férfiút felvilágosítani arról, hogy mi történik valójában a magyar zsidókkal. Hallottam olyan kijelentéseket, hogy egyelőre semmi baj nincs, legyünk melegek a mai helyzettel, és ne igyekezzünk e bajok feltárásával a kétségbeesést növelni.

Mi ezt a nézetet nem írjuk alá. Sőt ellenkezőleg, a legélesebben szembehe-lyezkedünk vele. És szembeheyzkedik ezzel az állásponttal Stern Samu, az Országos Iroda elnöke is, aki mély judiciummal figyeli az eseményeket, amelyeknek Morse-jeli száz- és ezerszámra futnak be az Irodába. Az Országos Iroda elnöke talán jobban tudja, mint bárki más, hogy a magyar zsidóságot, mindenekelőtt a vidéken, milyen tatárjárás-szerű külső nyomás és üldözés tizedeli meg. Ami alatt nem az értendő, hogy minden tizedik zsidó elveszítette existenciáját, hanem inkább minden tizediknek maradt csak betevő falatja.

Mi a helyzet kíméletlen feltárásának szükségességét hirdetjük és úgy tudjuk, hogy az Országos Iroda elnöke ugyanezt a felfogást vallja. Vannak még szép számmal vagyvagyonú zsidó férfiak, akiknek elefántcsonttornyába még nem hatolt be a pusztulók jalkiáltása. Vannak még zsidó „vezérek“, akiknek érdeklődési iránya még nem érkezett el a zsidó problémához, vagy ha elérkezett, finom mosollyal továbbhaladtak a kérdések mellett. Ismerünk zsidó korifeusokat, akik szívesen áldoznak mindenféle célra komoly összegeket, tíz- és százze-

reket, ha biztosítják őket, hogy nincs zsidó cél és program a háttérben. Készséggel finanszíroznak semmi jövedelmet nem hajtó, csak bizonyos dekórumot biztosító intézményeket, boldogan fizetnek rá vagyonukból igen jelentős tételeket, de ha zsidó cél, a zsidó önvédelmi harc jegyében keresi fel valaki őket, ajtót mutatnak neki.

Állítsam azt, hogy ezek az urak többségben vannak? Mondjam azt, hogy a zsidó vagyoni arisztokrácia jobbra még ahhoz az igazán minimális értékű öntudathoz, önbeismeréshez és önvédelmi felkészültséghez sem érkezett el, amelyekkel a német zsidók rendelkeztek a hitlerizmus előtt? Fejtsem ki, hogy mi még sokkal gyengébben vértéztük fel magunkat egy esetleges szélsőjobboldali megmozdulással szemben, mint német testvéreink tették?

Ahelyett, hogy tanulnánk a német példából, bámulatos könnyelműséggel mulaszthatjuk el talán az utolsó percek, amikor még vissza lehet fordítani egy erőszakos és a magyar nép lelkétől idegen agitáció rohanó áráját. Ma még, de úgy hisszük, nem sokáig, módjában állana a magyar zsidóság tehetős és befolyásos részének tömör frontba egyesülni és odaállani a kisemmizett hittestvérek védelmére azzal a jelszóval, hogy: eddig és ne tovább.

Ma még kézzelfogható valóság a törvénytelenség a magyar földön, ma még lehet hivatkozni a keresztény liberális vezérekre, a tizenkilencedik század magyar szabadelvűségére, de vajjon van-e holnap közvélemény, amely nem gúnykacajjal tér olyan „frázisok“ felett napirendre, mint felekezetek, vagy fajok közötti jogegyenlőség.

Elszárdt ág a közös zsidó törzsön: ezt a meghatározást szokták régebben külföldi zsidók a magyar hittestvérekre alkalmazni. Soha a magyar zsidóság részt nem kért közös zsidó munkából, — és most nem is a cionizmusról beszél —, soha a magyar zsidóság nem látta szükségesnek, hogy a maga részéről is táplálja az egyetemes zsidó erkölcsiség jegyében való szolidaritást külföldi, üldözött hittestvérekkel. Mint egy modern spanyol-zsidó réteg, olyan volt a magyar zsidóság, exkluzív és előkelő, önmagának, önmaga fejlődésének ügyes sáfára, de rossz őrzője a bibliai tradícióknak, amelyek mégis csak arra emlékeztetnek, hogy ugyanazon nép fiai vagyunk mindnyájan.

Nálunk nincsenek német-zsidó menekültek, mi jelentéktelen részt kértünk csupán a meggyalázott és földig tiport német zsidóság megsegítéséből. Mi nem veszünk tudomást arról, hogy a kínai városok proletár-negyedeit megszegye-ntő, az állati sornál jóval rosszabb vi-

LLOYD TRIESTINO
BUDAPEST
VII., THÖKÖLY-UT 2 IV., VÁCI UCCA 4

Palesztinában
a rend teljesen helyreállott!

A Galilea, Gerusalemme, Palestina, Marco Polo szalongozóseink

Triestből
hetenként kétszer rendszeresen közlekednek.

Május 23-ig
ötven % kedvezmény.

Részletes felvilágosítás és prospektus kapható

Lloyd Triestino
BUDAPEST
VII., THÖKÖLY-UT 2 IV., VÁCI UCCA 4

szonyok között él például a lengyel zsidóság. Mi semmit sem tudunk az elszakított Északkelet-Magyarország zsidóinak égbekiáltó nyomorúságáról és bennünket hidegen hagy, ha naponta megcsúfolják idehaza galiciai zsidó testvéreinket, a kettős monarchia egykori polgárait, vitéz és bátor harcosokat Oroszországgal szemben, akikről Boroevics tábornok himnuszokat zengett.

A középkori spanyol zsidók szerepét átvették a magyar zsidók. Büszkéek és fölényesek vagyunk. Nemes és nagyrahivatott fajta, tehetséges és utolsó vércseppjéig tele alkotóerővel. Mindez azonban nem akadályozhatja meg, hogy felismerjük a közös zsidó sors parancsoló egyértelműségét. Nem akadályozhat meg bennünket abban, hogy védekezzünk létünk és jövőnk biztosítása érdekében Minden talpalatnyi föld, amit meghódít a horogkereszt, nemcsak az illető ország zsidóságát veszélyezteteti, hanem az egész világ zsidóit. Az antiszemita front

maholnap világot fog átfogni, ha nem akadnak erős zsidó csoportok, amelyek izolálják ezt a pestist.

A magyar zsidóság missziója ebben a pillanatban: önmagát megmenteni, nemcsak a mi, és gyermekeink érdekében, hanem az egyetemes zsidóság, a nagyműtű zsidó erkölcsi törvények létének

Látjuk ... halljuk ... olvassuk ...

Rajniss úr lanácsai

Kedves képviselőnk dr. Rajniss Ferenc, a szélső-jobboldal legszélsőbb szöcsövében Shaw-i szatírával osztogatja tanácsait hazánk ügynevezett csáklásai számára. Miniket nem tulságosan érdekel Rajniss képviselő úr bölcselétének általános-ságban tartott része, de kötelességszerűen megállunk kiskatájának nyolcadik paragrafusánál, amelyben „Izraelita felekezeti csáklás elvbarátainak a legitimizmus tüzes támogatását ajánlja”. Azt mondja a legelasztikusabb magyar képviselői hogy „A királyhűség bizonyos ódon patinát és konstruktív szagot kölcsönöz a frissen bevándorolt felvénnyeknek is és a zsidó-kérdésben felzaklatott szenvedélyek lecsillapítására, vezető férfiaink joggal mondhatják el a kaszinóban, a heveskedő antiszemita mágnásoknak, hogy kérlek alássan nincs igazatok, mert itt van például ez a Schwarc, nagyon jól ismerem, a háború alatt származott ide Galiciából, de velünk tart s ráadásul igaz-vérig legitimista”.

No igen, ahogy ezt Rajniss képviselő úr megfogalmazza, az valóban merő szatíra. Ugy tesz, mintha nem tudná, hogy Magyarországon „a háború alatt ide származott” galíciai zsidókat egyáltalában nem kérdezik meg politikai hitvallásukról és politikai állásfoglalásukra való tekintet nélkül voltak meg főlők a tartózkodási engedélyt. És úgy tesz, mintha azt sem tudná, hogy a legitimizmusnak az általa említett Schwarcokon kívül voltak még zsidó vallási harcosai is, hogy mást ne említsünk: Vázsonyi Vilmos. Az a Vázsonyi Vilmos, aki a hűségnek, a politikai elvhűségnek is olyan ragyogóan tisztá és nemes példáját mutatta, ami — Rajniss képviselő úr előtt nyilván már neveséges.

Mert a képviselő úr nem igen bibelődik ilyen jelentéktelen acsalvoktál, mint elvűsítés... A képviselő úr minden gatlás nélkül tudott az átkos liberalizmusból átvonulni az áldott hitlerizmus paródiájára, könnyed és előkelő nonszalanszal állott fel a Ressel szerkesztőségében lévő íróasztalától, hogy átsétáljon az Új Magvarság redakciójába. Bizonos, hogy ez a kiadós séta ránézve rendkívül egészséges volt és szinte tulságosan is igazolta azokat az állításokat, akik a sétálást fontos egészségügyi műveltetnek tartják. Rajniss Ferenc ennek a sétának köszönheti mandátumát és a magyarországi hitlerizmus az ennek köszönhető leg-harcosabb szószólóját. Mert, ha Rajniss úrnak történetesen nem jut eszébe a levegőváltás, akkor talán még ma is a Ressel redakciójában írta fulmiláns védőcikkét a demokrácia és liberaliz-

mus mellett és megtörténhetett volna az is, hogy ezen a szép májusi reggelen, amikor Isten napja csodálatos fényben fürdött a várost, nem a csáklások számára írja metsző szatírával átszótt kiskatáját, hanem az őt anynyira jellemző fölényes tollforgató készséggel — a szélsőséges diktatura — imádók ellen zengedez filippikákat. (Igaz, akkor talán nem is sütné ilyen szépen a nap. Legalább is Rajniss úr számára semmiesetre sem...)

Budakeszin nem doboltak

Szóval nem doboltak. Sőt, eszükbe sem jutott a budakeszi-i magisztrátus nagyrabecsiült tagjainak még a gondolata sem annak, hogy esetleg, netalán a zsidók budakeszi-i nyaralása nem kívánatos a dicsegetés harmonia szempontjából. Mi készségesen tudomásul vesszük ezt, csak éppen az a szerény kérdés toladódik elménkbe, ha ennyire távol van a zsidótlanítás gondolata az illetékesek elképzelésétől, miért túrték olyan sokáig és rossz nyelvek szerint, miért túrik még ma is, hogy a házak falán, a kerítéseken, nem éppen guszttusos jelzők kíséretében utasítsák vissza a zsidó nyaralók próbálkozásait?

A budakeszi nyaralás, bár tradicionálisan beidegződött a pestiekbe, mégsem olyan nélkülözhetetlen, hogy minden veszélyekkel dacolva ragaszkodjon hozzá a zsidóság. Nem vagyunk ugyan illatszakerítők, azt mégis el tudjuk dönteni, hogy a zsidó pénz állítólagos szaga semmivel sem kibírhatalanabb, mint a budakeszi-i istállók, ólak és egyéb lakóhelyekké előléptetett alkalmatosságok. Mi nem általánosítunk. Nagyon jól tudjuk, hogy van Budakeszin, még pedig bizonyára fölös számmal lakályos, szellős és céljának megfelelő nyaraló is. De akad a zsidók között is az európai izlésnek megfelelő, mértéktartó, művelt és tisztességes polgári család... Legalább olyan mennviségekben, mint lakható lakás a világhírű budakeszi nyaralóhelyen.

Nem lenne elég, ha a tüzesvéri budakeszi-i ifjúság az általánosító gyalázkodás helyett megelégedne azzal, hogy olyan zsidókat eresztene át a budakeszi-i sorompón, akik igazolni tudják, hogy rendelkeznek azzal a millió pengő vagyonnal, amely összeg világszerte elégséges ahhoz, hogy a heveny antiszemizmus legalább is szemtől-szembe — ne érvényesüljön? Így azután a zsidó középosztály, amely addig előszertelt, vagy talán nem is olyan nagy szerettel, de jobb híjján Budakeszin nyaralt, elkerülne ugyan ezt a kies fekvésű nyaralóhelyet, viszont nyilván tolongának a budakeszi-i sorompó

előtt a milliomos zsidók, akik eddig megelégedtek a Cote d'Azure fürdőhelyeivel...

Mert arról, hogy a zsidók egyáltalában ne menjenek Budakeszire, hogy a zsidók elkerüljék azokat a helyeket, ahol a poros utakat antiszemizmusmal locsolják — ugyebár szó sem lehet. Az már kihívás lenne, provokáció... A zsidók pedig erre nem képesek...

Blum, vagy Mandel?

A franciaországi képviselőválasztások azzal a megdöbbentő eredménnyel jártak, hogy az ügynevezett polgári gondolat teljesen eltört a szélsőségek előretörése mellett. Franciaország a választások előtt, amikor már majdnem bizonyosra vehető volt a baloldali előretörés, szigorú kioktatásban részesült az Új Magyarországon és óvó figyelmeztetést küldött Milotay úr lapja a franciáknak, nehogy a zsidó Blum igája alá hajtsák fejüket.

A franciákon nem fogott a lecke. A zsidó Leon Blum pártja a harmadik köztársaság fennállása óta első ízben került ki a választásból a parlament legnagyobb pártjaként. Milotay úr és társai azonban mégis nagy zavarban lehetnek, mert ha a francia választási eredményt zsidó maszlagnak tüntetnek fel, akkor ellenkezésbe kerülnek a valósággal, azzal, hogy a szélső jobboldal vezéri pozícióiban is sürün találkoznak zsidókkal. Többek között a legkonzervatívabb miniszter is zsidó, Mandel, Clemenceau egykori titkára. De a zsidó Stern miniszter is, aki ugyancsak a jobboldali hadállások egyik vezérő generálisa. A magyarországi antiszemizmusnak tehát el kellene döntenie: kit szidjanak, a baloldali zsidóvezért, vagy a jobboldali zsidó vezéreket? Fogas kérdés, de azért nem fáj a fejünk. Majd csak megoldja ezt az Új Magvarság.

Valószínűleg olyan formán, hogy szidni fogja — mindkét oldalt, Leon Blumot éppen úgy, mint Mandelt és Stern-t. Mert világnézet ide, világnézet oda, legfontosabb mégis csak az antiszemizmus. Legalább is addig, amíg az emberiség rá nem jön arra, hogy a konkolyhíntők nem éppen lelki meggyőződésből álltak be az antiszemizmus igehirdetői közé. De az emberiség rá fog erre jönni. Már az angol választásokon is megmutatkozott a teljesen demokrata Labour Party előretörése, a francia választások pedig megkoronázták azt a hitünket, hogy nem tarthat sokáig a sötétség uralma Európá fölött. Bennünket, zsidókat nem érdekel, hogy a demokrácia hirdetői szocialisták-e? Az Egyetértés a polgári világrend állásponjtán áll, de a demokrácia előretörését mégis örömmel üdvözli, mert évszázadok tanulsága szerint a reakciók tombolása idején mindig a zsidóság töltötte be a bűnbak szerepét és ugyancsak történelmi tanulság, hogy a demokratikus berendezésű országok nem ismerik az antiszemizmust. A demokrácia diadalát az egész zsidóság fellélegző örömmel köszönti és megerősödik hitében, hogy előbb, vagy utóbb, de elkerülhetetlen bizonyossággal be kell következzen az emberi jogok tiszteletbentartásának korszaka. És ezt csak a demokráciától várhatja a zsidóság.

H. L.

Véres tüntetés Pozsonyban a Gólem miatt

Az elmúlt héten Pozsonyban súlyos antiszemita tüntetések robbantak ki. Már tapasztalatból tudjuk, hogy az antiszemita megmozdulásokhoz nem kell konkrét ok, ezúttal az uszítók mégis megkeresték az eléggé el nem ítélt tüntetések motiválásához szükséges ürügyet. Ez az ürügy a Gólem című film pozsonyi bemutatója volt. A mai fiatal generáció bizonyára hallott már a Gó-

lem legendáról, de aligha ismerik ennek az érdekesen izgalmas történetnek minden részletét. Eppen ezért az Egyetértés kiváló munkatársának, Chaim Bloch nagynevű írónak Gólem történetét közli. A kitünő író volt szíves átengedni nekünk ezt a rendkívül érdekes írást, amely a pozsonyi antiszemita garázdálkodás következtében szomorú aktualitást nyert. Az írás itt következik:

Hogy született a Gólem?

Fáklyafény és zsoldárok recitálása mellett lázas gyorsasággal megkezdődött a munka.

Agyagból három öl hosszúságú emberi alakot formáltak minden testrészével. És előttük fekdűt a Gólem arcával az ég felé fordulva.

A három férfi azután a lábaihoz állott, úgy, hogy épp az arcába nézhetek.

Ugy fekdűt ott, mint egy holttest, a legcsekélyebb mozgás nélkül.

Most Rabbi Löw meghagyta a kohanitának, hogy jobb oldalon kezdve hétszer járja körbe az agyagtestet, rábízva, hogy közben ejtse ki száján a betűszámjegyeket.

Amikor ez megtörtént, az agyagtest tüzveres lett.

És meghagyta most Rabbi Löw a lévitának, hogy ugyanannyiszor tartson körmenetet, de balról kezdve, mint a kohánita, megmagyarázva neki az általa mondandó betűszámjegyeket. Amikor ezzel is készen voltak, kialudt az égő vörösség és víz áramlott az agyagtestbe; a fején haj nőtt és kéz és lábujjai körmök.

Most maga Rabbi Löw végzett az agyagtest körül körmenetet, egy pergameentre irt Sem-et helyezte a szájába és kelet és nyugat, dél és észak

Nem bántják a kis zsidókat?

A magyar parlamentben megkezdődött a költségvetési vita. Nagyon természetes, hogy a vita során, amelynek rendeltetése a magyar élet egész kérdéskomplexumát felgöngyölíteni, már az első napon szóba került az ügynevezett zsidókérdés. Nem is a zsidókérdés, hanem az antiszemizmus kérdése. Az antiszemizmus pedig, bár a zsidókat sújtja, mégsem par excellence zsidókérdés. Magyar kérdés is ez. Sőt merjük állítani, elsősorban magyar kérdés. Emlékszünk csak vissza gróf Bethlen István volt miniszterelnök, híres nagykanizsai beszédére. Gróf Bethlen Istvánról legszántabb ellenfelei sem állíthatják, hogy tulságosan rajongással viseltetne a zsidóság iránt, mégis kijelentette említett beszédében, hogy: Magyarország nem engedheti meg magának az antiszemizmus lukszusát. A magyar közgazdasági élet nem bírná ki azt a megrázkódtatást, amelyet a hivatalos antiszemizmus bevezetése jelentene már akkor is, ha csak kezdeti stádiumban

felé meghajolva egyszer mondták a szavakat: „Es élő lehetett lehelt az orrába és így lett az emberből élő lény”.

Es e három elem: Tűz, Víz és Levegő lehetővé tették, hogy a negyedik elem: a Föld, életre kapott. A Gólem kinyitotta szemeit és álmélkodva nézett maga körül...

Es Rabbi Löw így szólott hozzá: „Állj a lábaidra!” Es ő felállott.

Azután felöltöztették egy sámesz ruhába és csakhamar olyan lett, mint egy közönséges ember. Csak a beszélő képessége hiányzott. Mert az Égből Rabbi Löwre bízott szavaknak nem volt olyan hatása a betűszámokra, hogy a Gólemnek a beszédképességét is adhatta volna. Es ez még előnyös is volt. Isten tudja, mi történt volna, ha egy Gólem meg a beszéd adományával is rendelkezett volna!

Virradatkor négy ember ment haza.

Utközben Rabbi Löw így szól Gólemnek: Tudd meg, hogy mi egy földtömbből alakítottunk téged. A te feladatod az lesz, hogy a zsidókat az üldözések elől megóvjad. József lesz a neved és a rabbinátusi szobában fogsz aludni. Te József engedelmeskedj a parancsoknak, akármikor és akárhová is foglak küldeni, tűzbe, vagy vízbe és ha azt parancsolom, hogy ugorj le a háztetőről és ha akár a tenger fenekére küldelek.

József a fejével intett és olyan mozdulatokat tett, amelyek igent jelentettek.

Ótthon elmesélte Rabbi Löw, hogy a néma idegent az uton találta és miután megsajnálta, magához vette, mint hivataloslagat.

De megtitotta a házbelieknek, hogy Gólemet magáncélokra igénybe vegyék.

Chaim Bloch

lenne ez az antiszemizmus.”

A parlamentben kereszténypárti képviselő állott szólásra május 5-én. Sulyok Dezső mondotta költségvetési beszédében a következőket:

— Az antiszemizmusról szólva ki kell jelentenem, hogy el kell ítélni az antiszemizmus minden formáját, mert a zsidóság tehetséges faj, amelynek sokat köszönhet az emberiség. Magyarország ötszáz ezer zsidót nem rekeszhet ki a nemzet testéből. De egyébként is legnyilvánosabban elítélem azt az antiszemizmust, amely egyik kezével nagyot üt a zsidón, másik kezével pedig elfogadja a sápot.

A beszéd során gróf Pálffy-Daun József az antiszemita viharok képviselő közbeszólt:

— A kis zsidókat senki sem bántja!

Hát ennél a kijelentésnél egy kicsit meg kell állunk és meg kell szemlénünk, hogyan is áll ez a kérdés? Valóban nem bántják a kis zsidókat? Hát

azok a szerencsétlen százezrek, akik valóságuk miatt képtelenek elhelyezkedni, akik egyik napról a másikra kenyérüket veszítik csak azért, mert zsidótemplomban imádkoznak, nem kis zsidók? Nem kis zsidó a munkás, a hivatalnok, a kereskedő, a kisiparos, akik valamennyien súlyosan érzik zsidóságukat, amikor az üres tányérok felé hajolva könnyükkel sózzák a száraz kenyeret? Nem kis zsidó az a sok százezer szerencsétlen, akiről mindenki mindenütt megfeledkezik, akik soha semmilyen állami akcióban nem szerepelnek, akik kizárólag vallásuk miatt méltatlan mellőzésben részesülnek az élet minden vonalán?

Bizony kis zsidók ők, nagyon összetörődött szomorú kis zsidók, akik hátukon kénytelenek hordani a világ örült előítéletének elviselhetetlen súlyos sziklatömbjeit. Igaz több mint félmillió magyar zsidó között, akad néhány száz gazdag zsidó is, akiknek kenyérét irigyei a fajvédelem. De vajjon ugyanennyi keresztény vallású magyar között nincsenek gazdag emberek? Dehogyan nincsenek. Csakhogy — és itt igenis bünbánón kell vernünk mellünk — a zsidóságunk vézetés bűne az, hogy mielőtt a legprimitívebb kenyérgondok rémét elhessegették, máris kiül arcukra az úgynevezett tőkés gőg, máris nem tudják hogyan aggasszák tele magukat a jólét fitogtató külsőségeivel, máris teleülnek a Dunakörzöt a mondén lokálokat, legfőbb fogyasztói az autótaksziknak, egyszóval olyan életsztenderdet diktálnak, amilyenre a náluk sokkal, de sokkal gazdagabb keresztények még gondolni sem mer. Bűn ez és mint ahogy hatásaiban látjuk súlyos bűn. A Biblia mondja, ha egy zsidó vétkezik, az egész hitközség bünhődik érte. Az ilyen mértéktartást nem ismerő bután elvakult és kihívó magatartású jamppec-zsidók bűnéért ne bünhődjön ötszáz ezer dolgos, szorgalmas kenyeret sóvárgó és kenyér nélkül álló zsidó. Térjenek észre a föltülvakodott zsidók, mert csak így remélhetjük, hogy kihúzzuk az anti-szemizmus legveszedelmesebb fulánk-ját, amely mindig és mindenütt a zsidók kihívó magatartásával agitál a hiszékeny és félrevezethető keresztény tömegek között.

Mi hálások vagyunk Sulyok Dezső kereszténypárti képviselő úrnak objektív és európter gondolkodásra valló felszólalásáért. Hálások vagyunk, mert keresztény, sőt a legkeresztényebb oldalról állapították meg, amit mi váltig hangoztatunk, hogy nem lehet azonosítani néhány eltévelyedett és magáról megfeledkezett emberrel a zsidóság egyetemét. De ugyanakkor, amikor hálással köszönjük Sulyok Dezső mélyen emberi megnyilatkozását, energikusan visszautasítjuk a heccantiszemizmus képviselőinek feleslegesen megjegyzéseit, mert mint azt a példák szomorú ezreivel bizonyíthatjuk, igenis a kis zsidókat is bántják. Arról nem is beszélve, milyen nehézségekkel kell megküzdeni azoknak a komoly gazdasági értekeket képviselő zsidó gyárosoknak, vál-

lalkozóknak, akik évtizedek szorgalmas munkájával járultak hozzá ennek az országnak felvirágoztatásához. A magántulajdon elvén álló országban méltatlanság és igazságtalanság néhány száz zsidó közgazdasági vezető ember tehetségének és szorgalmának gyümölcsét fenekedő irigységgel kritika tárgyává tenni akkor, amikor statisztikailag bebizonyítható, hogy az ország leggazdagabb rétegeinek sorában még a numerus klauzusz arányszámának megfelelően sem található a zsidó.

A kiterjesztési járvány szörnyű pusztítása is azt igazolja, hogy igenis zsidóságért szenved és nélkülöz az ötszázezer ember. Már a legszegényebb rétegeket is megfertőzte az epidémia. Láttunk már cselédeket, vallásos zsidó családból származó

Mikor tartjuk a körzeti választásokat?

II.

Legutóbbi számunkban a közeledő körzeti választásokkal kapcsolatosan írtunk és a VII., VIII. és IX-ik körzetek körül jelentkező személyi problémákkal foglalkoztunk. Megírtuk azokat a kívánságokat, amelyek a körzetek részéről felmerülnek és azokat a nem áthidalhatatlan, de mégis jelentkező ellentéteket, amelyek a személyi kérdések megoldását késleltetik.

Ezúttal az V-ik és VI-ik körzet választási kérdéseit igyekezzünk megvilágítani. Az V-ik körzet körül az ellentéteknél még nyoma sem mutatkozik. Ez érthető is, hiszen a körzet elnöke, Komját Ernő olyan népszerű és közszeretben álló zsidó vezető férfi, akit nemcsak az elnöksége alatt lakó hittestvérek, hanem az egész pesti zsidóság egyaránt megbecsül. De nagy népszerűségnek és köztiszteltettségnek örvendő dr. Spitzer József m. kir. kormányfőtanácsos alelnök is, aki rendkívül tehetséges, szorgalmas és agilis zsidó közéleti férfi. Különösen sokat tesz a héber irodalom és művészet felkarolása érdekében és mint emlékeztetés erre a célra legutóbb alapítványt is létesített. Ugy Komját Ernő, mint dr. Spitzer József m. kir. kormányfőtanácsos és munkatársaik teljes mértékben bírnak a körzet bizalmát és még a gondolata sem vetődik fel annak, hogy a személyi kérdések a választásba beleszólhatnak.

Éppen ilyen szerencsés helyzetben van a VI-ik körzet is. Ez a körzet, amelynek elnöke Horváth Miksa m. kir. kormányfőtanácsos, gyáros egyike a legteljesebb rendben és példásan vezetett körzeteknek. Pedig ez nem csekély feladat. A VI-ik körzet zsidósága között találjuk a legtöbb szegénysorban élő hittestvérünket a zsidó munkások tömegeit, sőt munkanélküliek egyre

zsidóleányt, aki sirva jelent meg a rabbinátsi hivatalban kiterjesztési szándékát előadni, mert mint mondotta, zsidó cselédet nem alkalmaz a zsidó, keresztények pedig szóba sem állnak vele. Ugyanígy okból jelentkezik a soffőr, a kis tisztviselő és a társadalom minden rétegének zsidó tagja. Hát mikor veszik végre észre, hogy igenis rendszeres és megszervezett üldöztetésben van része a zsidóságnak? Ilyen körülmények között arra hivatkozni, hogy: „a kis zsidókat senki sem bántja” nem más, mint felelőtlen cinizmus. A zsidóság mai helyzetében fokozottan érzékeny. Illedni lenne azt az érthető érzékenységet legalább annyira tisztelgetni tartani, hogy a vihararokból ne repüljön feljüket az átlátszóan igazságtalan megjegyzések sorozata.

ijesztőbb számát. És mégis ez a körzet nem zúgolódhatik, mert olyan elnöke van, mint Horvát Miksa m. kir. kormányfőtanácsos, aki szívének egész melegével, zsidó érzésének mindennél áttűnőbb energiájával igyekezik a körzet minden baját-gondját elsimítani. Ebben a körzetben — és ezt a legnagyobb örömmel konstatáljuk — ugyancsak egyhangú lesz a választás, éppentúgy, mint az V-ik körzetben.

Visszatérve a templomelőjárók megválasztására, elégedetten és örömmel adunk kifejezést annak, hogy a Rombach uccai előjáróság teljes egészében feladata magaslátán áll és mint mértékadó helyen közül velünk, a templomelőjárók megválasztásában személyi változás nem is lesz. De nem is lehet. Dinner A. Emil vezető előjáró vezetése alatt az egész előjáróság töltelletes és harmónikus egységben működik. Különös elégtétellel és örömmel halljuk mértékadó helyről azt a bizalmat és megbecsülést, amely Kunstädter Adolf felé áramlik. Kunstädter Adolf, a Kunstädter ház seniorja, valóban méltó arra a szeretetre és megbecsülésre, amellyel az egész zsidóság körülövezi. Lelkes és lelkesíteni tudó, kivételes képességű zsidó vezető férfi ő, aki hosszú évtizedekre terjedő munkálkodása során számtalanszor adta bizonyosságát annak, hogy a zsidó szív, zsidó lélek és a zsidó meggyőződés mire képes. Konzervatív zsidósága mellett legfőbb tulajdonsága az a derűs mosollyal átszőtt szívből fakadó humor, amely megtalálja az utat minden lélekhez és amelynek verőfényében eloszlik a gond, kisimul a szomorúságok redője. Egész családját zsidó szívének melegével itatta át és veje Schwarcz Sándor is az ő nyomdokain haladva él és érvényesül a zsidó közéletben.

Amilyen örömmel és meglegedett-

széggel szögezzük le azt, hogy a Rombach uccai templom előjárósága közmegelegedésre helyén marad, olyan szomorúan vesszük tudomásul, hogy a Rombach uccai templom világhírű főkántora, Tkátsch Izrael, több mint harmincévi példátlanul sikeres működés után nyugalmába vonult. Ez a nagy kántor az igazi kántorok élvonalában is az első, aki nemcsak magával ragadó hangjának eszményi szépségével nyitogozta le hallgatóságát, hanem aki az imádkozás lényegét is tudásából és szívéből merítette, nagyon-nagyon fog hiányozni nemcsak a Rombach uccai zsidó templomnak, hanem minden zsidónak, hiszen Tkátsch Izrael egy-egy imádkozása alkalmával valósággal zárándokolás indult a Rombach uccai templom felé. Tkátsch Izrael nyugalmába vonulása csak azért nyugtat meg, mert a Hitközség és a Rombach uccai templomelőjáróság böles előrelátása olyan utódot nevezett ki Bornstein Hermann személyében, akit az egész világ becsül, s aki minden bizonnal be fogja tudni töltetni azt az űrt, amelyet Tkátsch Izrael hagyott.

Magyar Bertalan lesz az OMKE ügyvezető társelnöke

Hétfőn este rendkívül érdekes előadást tartott Magyar Bertalan, az OMKE ügyvezető elnöke a Hétfői Társaságban. Előadásának a legidősebb európai témát választotta, amikor Európa választómenetén az európai sorsdöntő órák jelentőségéről beszélt. Magyar Bertalan a fiatal generáció egyik legképzettebb, legtehetségesebb és nemzetközi viszonylatban is elismert közgazdasági vezéregyénisége. Értesülésünk szerint a vasárnap tartandó választáson, amikor az OMKE Sándor Pál utódját választja meg, Magyar Bertalan társelnökké választják. A kereskedő társadalom igen nagy része és a gazdasági közélet jelentős tényezői is boldog örömmel látták volna Magyar Bertalant az elnöki székben, de... remélhetőleg, rövidesen teljesedni fog a kereskedő társadalom akarata és vágya és Sándor Pál utódjává mégis Magyar Bertalan válasszák meg, aki legméltóbb arra, hogy betöltsék Sándor Pál helyét, hiszen még Sándor Pál életében is legkifőnőbb munkatársa volt és Sándor Pál egész betegsége alatt hangoztatta azt a kivánságát, hogy utódjának Magyar Bertalant válasszák meg, mint aki a magyar kereskedelem egyik legkifőnőbb ismerője és így a kereskedők ügyét közmegelegedésre a legrátermettebben irányíthatja.

Emlékeim a rabbiszemináriumból

Írta: Dr. KRON FERENC (Szekezsárd),
a X. izr. községkerület elnökhelyettese

II.

Hogy a főváros külső periferiái ezen időkben még milyen sivár képet mutatnak, arra nézve igen jellemző, hogy az intézetnek egyik keletre néző, ívegfolyosója, az üres, még deszkakerítéses József-körútra tekintett le, hol a forgalom még csak a legminimálisabb volt: legfeljebb döcögő teherkocsik, s a külváros munkásnépe vonultak rajta végig; de belső részei sem álmództak még ekkor világvárosi konturokról. Hiszen pl. a Pesti Hitközség Sip-utcai székháza sem létezett még azon időkben a mai formájában. Hosszú, földszintes ház húzódott végig akkor a mai palota helyén s az is részben az akkori templomgondnokok lakását foglalta magában.

Az intézet ezen időkben igen népes volt, a növendékek s a hallgatók száma a 130—140-et is elérte. Az első osztályba 27-en iratkoztunk be. Már ekkor megjelölt egy tanárunk, hogy ebből a népes számból jó ha kettő nyer majd egykor oklevelet. Jöslása be is vált, mert ezekből csupán csak Klein Dezső (siklósi, majd nyitrai és utóbb eperjesi pap) és Weiszkopf Artur, a rózsahelyi fő-rabbi jutottak el csak a végcélhoz.

A felvételi vizsgánál kerültem először az intézet igazgatója, Bloch Mózes professzor elé, kinek érdekes egyénisége s megjelenése is, mély hatást gyakoroltak rám. Markáns vonásait, ki egyszer látta, soha el nem felejtette. Csupasz arcát a nálunk Kossuth-szakáll néven ismert, az akkor európaszerte az öregebbeknél még divó szakáll körítette. Mélyen zengő orgánájával s szinte azt mondhatnám, dörgő hangjával és szigorú vonásaival, éles ellentétben állott rendkívül jó szíve, mit a vizsga szorongó hangulatában máris ösztönyszerűleg megéreztem. Aránylag kevés dolgom akadt vele az ott töltött 4 esztendő alatt, hisz ő a felső tanfolyamon adott elő, de azért minden növendéket szemmel kísért.

Egy ízben igazgatónk ad audiendum verbum citált maga elé. A megrovás oka: Miért nem jövök reggelenként a Scháchariszhoz? Mégis, védekezésemet, hogy télviz idején már szürkületkor a Kálvin-térről a Főherceg Sándor-térig robotolni, 14 éves korban, megerőltető volna, elfogadta.

A tanári karból ezen időben távozott el Brill S. L. rabbisági elnök; viszont Deutsch Henrik, a tanítóképző igazgatója, az ismert biblia- s imafordító, még egy ideig működött nálunk, tanított engem is, majd nemsokára, súlyosbodó betegsége folytán elvált az intézettől. Helyét a — fájdalom, nemrég elhalálozott, — akkoriban még igen fiatal, de máris nagy tudományú Blau Lajos professzor foglalta el, ki a legfontosabb tantárgyak, a talmud, a biblia s a héber nyelv előadója volt. Komoly, végtelenül higgadt

fellépésével, halk s nyugodt előadásával a legnagyobb figyelmet tudta fenntartani s ennek megfelelő volt az elért eredmény is.

66-ik M. Kir. Államsorsjáték
Főnyeremény 40.000 ar. P.
17.000 nyerevény 250.000 ar. P.
értékben.

NYEREMÉNYEK:

20.000 ar. P.
10.000 ar. P.
2-szer 5.000 ar. P.
1-szer 2.500 ar. P.
6-szor 2.000 ar. P.
10-szer 1.000 ar. P.

és még számos nagy és kisebb nyerevény, melyeket mind készpénzben fizetnek ki.

Huzás június 5-én

SORSJEGY ÁRAK:

Egész ar. P. 3.— Fél ar. P. 1.50
Kapható minden sorsjegy főárusítónál, valamint az összes dohánytözsdeknél. Posta rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesíti a Székesfővárosi M. Kir. Pénzügyigazgatóság, Budapest, V., Szalay-u. 10.

Bánóczy József, a magyar nyelv s irodalom előadója barátságos, tréfás kedélyű s közvetlen lényével volt a mi legnépszerűbb professzorunk. Sajnos, közbefejt betegsége folytán tán 2 évig sem élvezhettük előadásait s helyette Radó Antal, a jeles olasz műfordító ismertette előttünk az olaszországi irodalmi viszonyokat is, majd pedig Balogh tanár váltotta őt fel.

E visszaemlékezéseim során nem szabad megfeledkezni egykori kedves énektanáromról sem. A híres-nevezetes Friedmann Mór, a pesti hitközség főkántora, Goldmark Károly sógora, sok népszerű egyházi ének szerzője, vezetett be bennünket a zenei ismeretek elemeibe. Öröit nagy elfoglaltsága dacára pontosan betartotta. Tanítványai között engem is igen kedvelt, aminek azzal is tanujelét adta, hogy egy ízben, Goldmark egyik zeneifüvének, a Merlínnek operaházi előadására földszinti jegyet adott nekem az első széksorok egyikében, melyről otthonosan élvezhettem a darabot az előkelő kaszinók tagjainak sorában.

Utóda, Lazarus főkántor is oktattott bennünket.

Egy tantárgy hiányát azonban élénken nélkülöztük, nevezetesen a torna oktatását, holott úgy éreztük, hogy a világi s egyházi tanulmányoknak, tehát a legfontosabb mértékben frekvenciát szellemi munkának ellensúlyozására, — a „mens

sana in corpore sano" jelmondatnak megfelelően, a testfejlesztése is kultiválható lett volna, hiszen tudvalevő, hogy a pap a külső életben a felekezeti reprezentánsa, tehát szüksége van a csakis testi kultusz által elérhető elasztikus fellépésre s kellő nyugodt öntudatot visszafükröztesítő mozgásra az emberek között s mindez leginkább csak megfelelő tornagyakorlatokkal érhető el.

Eleget görnyed a serdülő kortól kezdve késő öregségig a följárások fölött s az ellensúlyozandó a test nevelésével is. Érthető tehát, hogy mily jól esett nekünk torna hiányában, ha időnként s így május 1-én is kirándultunk. Természetesen a legtöbbször a Városligetbe, ahol is szandolónon keresztül-kasul szeltük a ligeti tó tükörét, miután az ömáskiflilit elfogyasztva, élvezték a liget látványosságait. Közben izmaink erejét kipróbáltuk az ú. n. pofozásgépen. U. is a lendületes gesztus, kifejtett erőnk nagyságának mérvét tanúsította. S közben ezen emberképi, vastagbőrű masinát az örök zsidóhoz hasonlítottam, ki szintén egykedvűen raktározza el a túlerő részéről neki, az évezredek során szakadatlanul kiutalványozott ütlegeket, a lelki s testi máglyáig menő, kiadagolt szenvedéseket s mindezt türi, időtlen időktől kezdve a végtelenségig s ennek dacára tantja magát rendületlenül.

Utam az iskolába naponta négyszer, a Múzeum-kertben, a Főherceg Sándor-utcán vezetett keresztül. Így a főváros s részei természetesen legelőkeltebben nyomor hagyoit emlékeztetben. A Múzeum-kert és az enyhe időszakban megtanult feladványok egyégy forrának emlékeztetben. A hátsó, csendes parkrészt klasszikus kőemlékei a megfelelő műlő alkotvány, szinte predestinálva voltak az antik világgal foglalkozó tantárgyak (héber, latin, görög) könnyebb feldolgozására: hiszen e környezetben még a zsolttárok s példabeszédek is sokkal gyorsabban helyezkedtek el memóriámban, mint ha a sivar négy fal között foglalkozom velük.

S ha beállt a szürkeület, úgy néha-néha meg nem állhattam, hogy a gyermekes kíváncsiság mohóságával be ne kandikáljak a múzeum kivilágított földszinti sarokszobájának ablakán, hol is a múzeum igazgatója, a nagynevű Pulszky Ferenc, oroszlanyszerűen vállára omló galambösz hajával, ilt hatalmas íróasztalánál. No, — gondoltam, — bizonyára a Pesti Hirlapban akkoriban naponta megjelenő vezércikkét írja a mi nagy tudósunk. Azzal tisztában voltam, hogy a szabadságharc s az emigrációnak a kimagasló alakja, felekezetiünk jogainak is egyik szívós és súlyoszáví egyénisége volt.

Az intézbe menet reggelenként ott látam már a Kecskeméti-utca sarkán üldögnél vörössapkás, pipázó, öreg hitsorsosaimat, akik akárhányszor morogtak a bánszokba, havas, ködös, derengő téli reggeleken, midőn súlyos tankönyveimmel a hónom alatt, elballagtam előttük, „no

te nagy gemöre, hova viszed ezt a kisfiút?"

Alig pár hónapja, hogy az intézet kapuját átléptem, máris fellobbantak a politikai világban s az utcán a véderő-vita hatalmas hullámai. S miután, naponta, eleinte csak „csendes" szemlélője voltam a Sándor-utcai, legalább is külső eseményeknek, aki az akkori idöket átélte, természetesen fogja találni, hogy én is az ifjúság „megállapodott" politikai felfogásának megfelelően csakhamar a „zajos" tüntetők sorába sodródtam. Tisza Kálmánnak naponta látott fogatát megabucgolni ép oly természetesen kötelességemnek tartottam, mint a napi tananyagot feldolgozni. Mi sem volt természetesebb tehát, hogy én sem hiányozhattam a tüntetésekről s egy ízben a Múzeum-körúton a tömeg magával is sodort, majd a tolongásban felemltet, (de korántsem mint szónokot) s vitt, vitt tovább s így hallgattam végig a Szikszay vendéglő feletti, Nemzeti Színház-bérházbeli 48-as pártkör ablakában álló és szónokló bálványait a néptömegeknek, egy Polónyit, egy Ugront, stb.-t.

A zajos napokat azonban egy-kettőre elvágta Rudolf trónörökös gyászos halálhíre. Emlékszem, Hoffmann nevű kecs-

Meghalt Bleyer Mór tüzérezredes

A magyar zsidóságnak ismét nagy halottja van, Hatvanhét éves korában meghalt Bleyer Mór nyugalmazott tüzérezredes, a világháború egyik legszebben dekorált tisztje. Bleyer Mór a monarchia egyik legműveltebb tisztje volt és Károly király személyesen is sokra becsülte a vitéz zsidó tisztet. A vaskorona rendet a harctéren személyesen tűzte a mellére. Megkapta Bleyer Mór a Lipótrend lovagkeresztjét és a vaskeresztet is sok más kitüntetés között.

Nyugdíjba vonulása után tevékeny részt vett a Pesti izr. Hitközség kulturális életében és tagja volt a választmány-nak is. A magyar zsidó frontharcosok egyik vezetője volt. Katonai tudományos munkálkodását világszerte értékelték. Alkandó ciklírója volt a Magyar Hirlapnak és a Pester Lloydnak. Halálának híre a társadalom minden rétegében őszinte részvételt keltett. Csütörtökön délelben temették a Rákoskereszturi izr. temető halottasházából. A temetésen a Pesti Izr. Hitközséget tisztágu küldöttség, a Chevra Kadisát Krámer Miksa kormányfőtanácsos, elnök és dr. Endrei S. Henrik íg. főtitkár képviselte. A szertartást Hevesi Simon vezető főrabbi vezegte. A Hitközség nevében Stern Samu m. kir. udvari tanácsos, a P. I. H. és Országos Iroda elnöke tartott mélyenszántó hatalmas gyászbeszédet, amelyben méltatta az elhunyt kiváló érdemeit és azokat a szolgálatokat, amelyeket a vitéz katonanemcsak hazájának, hanem a magyar zsidóságnak is tett. A gyászbeszéd után elhangozták Bleyer Mór koporsóját a diszshelyre, amelyet a Pesti Chevra Kadisa adományozott.

keméti származású teológus, (kivel, mint későbbi kiváló reichenbergi rabbiával a háború alatt a régi idökről sokszor elbeszélgettünk), hoza fel tanítónknak a Pesti Napló esti számát, melynek élén pár soros sürgöny jelezte, hogy a trónörökös szívszélhűdésben meghalt. E perctől kezdve heteken át mélyeséges csend borult a főváros utcáira.

Az országos gyászszal kapcsolatban Bacher tanárunk egy héber írásbeli dolgot adott fel: közöljük levélben barátunkkal az országos gyász s ebből fakadó érzelmeinket. E nagy tudós szívű, szavú, energikus magatartású, de igen jó ember volt, ki soha, senkit meg nem bántott. Szeretettel adta elő a zsidók történelmét s akik öt éveken át hallgatták, csak természetesen, hogy azokba e tárgy iránti állandó érdeklődést egy életre át tudta plántálni.

Atyjára is, Bacher Simonra, a tudós és jeles hébernyelvű költőre is visszaemlékszem, ki ezen idökbén halt meg. Temetésén jelen voltam. A gyászbeszédet Kaiserling tartotta. Mottóját: Jakob ősatyánk fájdalmas felkiáltását: „Simaun énehu", „Simon nincsen többé", a soros heti szidrából vette.

(Folytatjuk.)

A világ sportemberei a berlini olimpiász ellen

Többszben foglalkozott az Egyetértés azzal a bojkottmozgalommal, amelyet az amerikai Atlétaszövetség indított a berlini olimpiász ellen, minthogy nem láta biztosítottak az olimpiászra résztvevő atlétagárda valláskülönbség nélküli elbírálását. Az amerikai mozgalom csakhamar az egész világon visszhangra talált és Angliában éppúgy, mint Franciaországban a legtekintélyesebb sportvezérek adtak kifejezést annak a meggyőződésüknek, hogy Berlinben lehetetlenség az olimpiász megalkotójának szemlében rendezni meg a világmecset.

A tiltakozások konkrét eredményre még nem vezettek ugyan, de előreláthatóan nagyon sok számottevő nemzet tartózkodni fog az olimpiászra teljes gárdájával felvonulni, mert a zsidó sportolókat meg akarják kímélni előre nem látható incidensektől. A belgrádi Politika című lap foglalkozik a jugoszláv sportolóknak a berlini olimpiászban való részvételével. Megállapítja a cikk, hogy Bruno Malins, a berlini sportreferrés egyik legutóbbi beszédében a következőket mondotta:

Pacifistáknak, internacionalistáknak, páneurópasoknak és zsidóknak nincsen mit keresni a német birodalomban. Utálatosabbak a koléránál, a pestisnél, veszélyesebb egy ázsiai hordánál és mérgezőbbek a legmérgezőbb gázoknál is.

Ilyen körülmények között azt kérdezi a belgrádi lap, nyugodt lélekkel lehet-e a jugoszláv sportemberek az olimpiászra? Arra a megállapításra jut, hogy ez a körülmény nem áll fenn és ezért felhívást bocsájt ki, hogy jugoszláv sportolók bojkotálják Berlint.

A palesztinai események legutolsó hírei

Az arab rohamok a zsidók és a cionista építő munkálkodás ellen Palesztinában most már, csak szorványosan fordulnak elő. A zsidó hit, a zsidó erő és a zsidó megnyugvás túlteszi magát az első pillanatok lázongó rémületén. A zsidóság nagyon jól tudja, hogy áldozatok nélkül országot építeni nem lehet és minden forrongást, minden anyagi áldozatot, de még a jaffai halálos áldozatokat is csak máló epizódnak tekinti a nagy cél érdekében. A zsidóság az utolsó hírek szerint teljesen ura a helyzetnek és már a legutolsó kormánykommüniké is kijelenti, hogy általánosságban helyre állott a béke. Természetesen a sztrájkoló arabok agitátor csoportjai és a rendőri őrszolgák között még mindig előfordulnak kisebb-nagyobb összefüések, de ezek már csak a pisllákoló gyertya utolsó lobbanásai. A nagy garral elindított arab zavargás végeredményben szomorú és tragikus áldozatokat követelt ugyan, de nem tudta megakadályozni a zsidók országépítő energiájának további működését. Utolsó híreinket Palesztinából itt adjuk:

Jenin környékén, ahol még mindig jelentkezett, a nyugtalanság rendkívüli módon megerősítették a rend fenntartására kivevényelt katonaságot. Az angol katonaság parancsnoka Bramley őrnagy követele az arabok vezetőjétől, hogy a zsidó autóbussz járatok biztonságát garantálják. Minthogy ezt az arab vezető megtagadta a zsidó autóbussz járatok angol katonai fedezet mellett közlekednek.

Jeruzsálemben a péntek és szombati napok ismét nyugtalanabban teltek el, mint az előző napok. Jaffában és Tel-Avivban nem került sor további összetüésekre. Jeruzsálemben és Haifában azonban az arab tüntetők többször összejöttek a rendfenntartó közegekkel és mindkét részről számos sebesülés történt. A gyujtogatások és a zsidó vagyontok és telepések elleni merényletek tovább folytatódtak.

Egyik összeütközés során, amikor az arab tömegek megtámadtak egy teherautót Ramleh falucska környékén, egy huszonhat éves magyar származású zsidó, Winkelstein Eleázár életét veszlette.

A Muszara negyed zsidó lakossága a zsidóellenes tüntetőkötöl való félelemben elhagyták lakásukat és az új zsidó negyedbe menekültek.

Hosszú évek óta először történt meg, hogy a nyugati falnál egyetlen zsidó sem volt feltalálható és

tiz nap óta a nyugati falnál nem lehetett minjant összehozni.

A helyzet kiéleződése Haifára is kiterjedt. Abban a negyedben, ahol az arabok és zsidók vegyesen laknak, a zsidó gyárosok és kereskedők bezárták az üzleteiket. Haifában több bomba felrobbant. Három arab gyanúsítottat őrizetbe vettek. Balfouria kolónián huszonöt dunán erdő leégett és Balfuria egész gabonatermése elpusztult. Két arabot letartóztattak.

Az ország különböző részeiről további összeütközéseket jelentenek. Jad-Jur-ban a zsidó Livjátán gyár leégett.

Szerdán Jaffa és Tel-Aviv között a rendőri posta ellen bombamerényielet követtek el. A bomba nem messze a Makabbi sportstadiontól robbant fel. Emberéletben nem esett kár, de néhány ház a közelben megsérült.

A rendőrség a bomba konstrukciójából megállapította, hogy azt Németsországban gyártották.

A jaffai zsidók minthogy a nyugalom némileg helyreállott, elhatározták, hogy Tel-Avivból visszatérnek lakóhelyükre. Eddeig kétezer tértek vissza, de még több, mint hétezer jaffai zsidó Tel-Avivban várja a teljes nyugalom helyreállítását.

A Tel-Avivi városi tanács elhatározta, hogy a jaffai menekültek részére, akik a zavargásoktól a legtöbbet szenvedtek, ezer új házat épít. Az építkezés céljaira a zsidóság 200.000 fontos alapítványt tesz.

A zsidók védelmet és fegyvert követelnek

Mosche Shertok a cionista végrehajtó bizottság és Jewish Agency jogtanácsosa, Bernard Joseph felkeresték Wuchope fő-kormányzót és felhívták figyelmét az arab agitátorok veszedelmes működésére és a sztrájkbizottságok megfigyelésére. Félreértést nem tűrő formában követelték, hogy a kormányzat garantálja a biztonságot.

A Tel-Avivi városi tanács küldöttsége is megjelent a főkörmányzó előtt és teljes biztonságot követelt a jaffai kikötőbe érkező transzportok számára, tekintettel a levantei nemzetközi mintavására.

A nathaniai rendőrpáncsnokságon megjelent a zsidó kolóniák küldöttsége, amely több mint tízezer zsidó nevében követelte, hogy a rendőrség a zsidóság fegyverezze fel, hogy ily módon egyedül védehesse meg magát a támadásokkal szemben.

Schalom Asch megsebesült.

Nazarethből jelentik. A tüntetésre készülő arabokat a rendőrség szétszórta, de az összeütközés során két rendőrszirt és négy rendő megsebesült. A világhírű zsidó költő, Schalom Asch is Nazarethben tartózkodott. Autóját a tüntető arabok megdöbölték és Schalom Asch a dobálások következtében könnyebben megsebesült.

Tizenkét éves zsidó hős

Nem kell visszamenni a legendás idökhöz, hogy a hősiesség iskolapéldáját láthassuk. Napjaink is termelik a zsidó hősokeket, akik bármely pillanatban hajlandók meghalni a „semá"-val ajkaikon. De nemcsak felnöttek között láthatunk ilyen heroikus lelkeket, hanem még a gyermekek között is. S hogy ez mennyire nem hipotézis, álljon tanulságul ez az eset, amelyet a varsói nagy zsidó lap, a „Haint" között egy legutóbbi számában.

M. Kanzigerkran nevű lengyelországi zsidó újságíró Yememben élt s onnan ér-hogy Imam Jehia uralma alatt a jemenita zsidóknak rendkívül rossz sorsuk van. Így többek között a következő esetet említi meg: Egy Josef Rasu nevű tizenkét éves apátlan-anyátlan árva erőszakkal át akartak téríteni a harmadán híre. A fiú nem akart. Erre fogságba vették és rövidesen halálra ítélték. Szerbi város piacán akarták végrehajtani az ítéletet. Plakátokon jelezték a kivégzés napját. Rengeteg ember jelent meg, hogy végignézzék a zsidó fiú kivégzését. A Yemem állam miniszterei is megjelentek, hogy végignézzék a kivégzést. Mielőtt még ítéletet volna, hogy a hóhér végrehajtsa az ítéletet, az egyik magasrangú tisztviselő felszólította a gyermeket, hogy térjen át az izlam hitre, akkor megmenekül a haláltól. Erre a kis yemenita hős hangosan azt kiáltotta: „Ivri anochi. Ubschem Eloke Jiszroel lo ewod!" (Zsidó vagyok, Izrael Istenéhez nem leszek hűtlen!)

A hóhér előlépett, hogy végrehajtsa az ítéletet, de az utolsó pillanatban megkegyelmeztek neki. Életfogytiglanra ítélték — ha csak közben nem tér át. De nem fog áttérni. Inkább egész életén át szenvedni fog, de hű marad hitéhez.

Ez ne mközépkori történet. Nem is őskori. Napjainkban is vannak ilyen hősokek, ilyen tizenkétéves talpig-zsidók, ami egyrészt nagyon szomorú, mert hiszen a gyűlölet lángját jelzi, de másrészt az örök hitnek és heroikus önfeláldozásnak iskolapéldája. Tanulhatna tőle sok hitét haragó felnött a magyar zsidók között, akik ötven és hatvan éves korukban hagyták el őseik hitét.

Legszébb kivitelben, l e g o l c s ó b b á r b a n

Cégtulajdonos: Boros József.

SIRKÖVEK

BOROS és KOHN BUDAPEST

Művészi kivitelű, fedőlapos siremlékek

VII., KÁROLY KIRÁLY UT 17. — TELEFON: 41-4-92

Törökországi levél:

Egyre csökken főörök-zsidók száma

Törökország azokhoz a ritka országokhoz tartozik, amelyeknek területe két világrészen terül el. Az ország, amelynek határait a világháború befejezésekor és azóta is újból megállapították, ma igen erős felendülésben élő köztársaság. Törökországban nyolcvan-kétezer zsidó él. Az 1927-ben megtartott népszámlálás adatai szerint Törökország összlakosságának száma tizenhárom és fél millió és ennek megfelelően a zsidóság aránya hat tized százalék. Ez a szám azonban csak hozzávetőleges támpont és főképp azért nem fedti a valódi helyzetet, mert a török zsidók legnagyobb része az ország európai területén lakik, míg a lakosság túlnyomó többsége az ázsiai területeken telepedett meg.

A világháború után alaposan összezsugorodott az európai Törökország. Területe 24.000 négyzetkilométer, tehát körülbelül akkora, mint a Rajnavidék, s lakossága alig valamivel haladja meg az egymilliót. A zsidók száma az európai törökterületen ötvenkétezer főre rug, ami pontosan öt százaléknak felel meg.

A török köztársaság előázsiái területe 740.000 négyzetkilométer, lakossága tizenkét és fél millió és köztük a zsidók száma, aig harmincezer. Ez azt jelenti, hogy amíg az európai Törökország területén tízezer lakosból ötszáz zsidó, addig az ázsiai Törökországban tízezer lakos közül, mindössze huszánhárom zsidó akad.

Az első zsidó családok letelepülése a mai Törökország területén a Krisztus előtti időkre nyulnak vissza. A zsidók a bizánci korban kerültek ide és a eltelepülést követő ötvenedik generáció érte el a szefárd zsidók bevándorlási hullámaikat, Törökországban éppen úgy, mint a Földközi tenger mellékén fekvő államokban.

Jóva később telepedtek meg Törökországban a ma is csak elenyésző számban található askenázi zsidók, akik északról vándoroltak be. A Földközi-tenger vándorairól szóló legelső feljegyzések Benjámín ben Jónától származnak. Tudalából, aki akkoriban sokáig tartózkodott Konstantinápolyban, s aki utinaplójában kimerítően ír a konstantinápolyi elményeiről és tapasztalatairól. Benjámín írásaiban kultúr-történeti forrással szolgált az utókor-nak, amelyben az akkori világ egész tarka pompáját élénk tükrözi.

Benjámín feljegyzései szerint a XII-ik században mintegy kétezeröttszáz zsidó élt Konstantinápolyban, ezek közül kétezeren a rabbi zsidókhoz, ötszáz-an pedig a karainokhoz tartoztak. A konstantinápolyi zsidók akkoriban se-lyemtenyészők, kereskedők és bankárok voltak.

Már Benjámín idejében is, ha nem is jóságunkból, túlnyomóan Perában laktak, Konstantinápolyban ma is legjelentősebb negyedében, ahol a legtöbb európai lakik és ahol a zsidók száma relatív értelemben a legtekintélyesebb.

A XVI-ik században a konstantiná-

polyi zsidó hitközség már olyan erős volt, hogy negyvennégy templomot tartott fenn.

Ha figyelembe vesszük azt az időt, amikor még a most Görögországhoz tartozó Saloniki is a török birodalomhoz tartozott és amikor a birodalom területe messze belenyúlt a Balkánon, a XX-ik század elején az európai Törökországnak száznegyvenöt ezer, az ázsiaiának kétszázhuszöt ezer zsidó lakosa volt, eltekintve azoktól, akik idegen fennhatóságok alatt éltek.

A különböző balkáni háborúk, a világháború, majd a török-görög háború óriási területi változásokat idézett elő. A törökországi zsidók ma túlnyomóan az úgynevezett spanyol zsidók közé tartoznak. A hivatalos török statisztika szerint 1927-ben

a nyolcvankétezer zsidó közül hat-

Képek a viharból...

Milyen a hangulat Tel-Avivban?

(Tel-Aviv.) Amikor az arabok Jaffában véghezvitt erőszakos cselekményeinek első hírei megérkeztek, mindannyiunkat kimondhatatlan izgalom fogott el; s ez még csak fokozódott, amikor már számos sebsültet is hoztak Jaffából Tel-Avivba, a Hadassa-kórházba. Az ifjúságot csak nehezen lehetett visszatartani attól, hogy ne ragadtassa magát büntető akciókra az arab pogromistákkal szemben. Am a rendőri intézkedések ellenére mégis csak összerombolták a Tel-Aviv határában levő üzleteket.

Ugyanekkor kihirdették a kivételes állapotot és közzétették az első halottak névsorát. Délután pedig megjött a hír, hogy Jaffában összeütközésre került a sor a rendőrség és az arab csőcselék között, amely felgyújtotta a zsidók házaikat.

Majd következtek a további hírek: az első temetésekről... Ezernyi résztvevő... Újabb és újabb halottak... A Jaffa és Tel-Aviv közti útvonalat katonaság szállta meg. A közlekedés megállt. Tel-Avivban azonban mindenki megnyugodott és minden csöndes.

A kitűnő főmegbízott

A legutóbbi napokban állandóan érez-tük a feszültséget, amelyet az arab sajtónak a törvényhozói tanács tervezetével kapcsolatos példátlan izgatásai váltottak ki. Ugyanekkor észre kellett vennünk, hogy a rendőrség semmiféle előkészületet nem tett az esetleges arab excesszusok megakadályozására. Mint már régebben ismeretes volt: ama hírek követekezében, hogy a zsidók három arab férfit és arab nőt meggyilkoltak, egy arab csoport Jaffa főterén törrel rohanta meg

vankilencezernek spanyol volt az anyanyelve,

tehát jóval több, mint nyolcvan száze-lék volt spanyol zsidó. Rajtuk kívül ta-lálható tizenháromezer zsidóból tízezer askenázi származású, a többi pedig szefárd eredetű.

A zsidók legnagyobb része Konstan-tinápolyban él. Egyedül Konstantiná-polyban negyvenhétezer zsidó lakik. Ezekből kilencezer hatszáz az istam-buli, harminkétezer a perai negyed-ben él. Őket az Aranyszarv választja el egymástól. Négyezerháromszázöt-venen Konstantinápoly ázsiai részében laknak Skutariban.

A konstantinápolyi zsidók száma ál-landó visszafejlődést mutat. Harminc évvel ezelőtt még havanezer zsidó élt Konstantinápolyban. A palesztinai sta-tisztika adatai szerint 1919-től 1934-ig mindössze kétezer török zsidó vándor-olt a Szentföldre, ami csupán kis tö-rédéke a Törökországból kivándorolt zsidóknak. A kisebb török városokban például Kirkilissében négyezerhátszáz lakos között hatszáz a zsidó. Ma tehát az egész török köztársaság területén ötvenkétezer zsidó van.

Dr. E. R. — z.

és gyilkolta le a zsidó járókelőket. Ezek-nek az első zsidó áldozatoknak a szó szoros értelmében lefejtették a fejüket a törzsükről. (A gyilkosokat már el is fogták.) Említésre méltó megállapítás volt a következő: a veszély óráiban ma-nifesztálódott igazán a palesztinai zsidó közösség szolidaritása. Nem voltak töb-bé osztályok, vagy pártok. Minden egyes ember készen állott a zsidó építőmunka megvédelmezésére. De még más valamit is szükséges feljegyezni: a cionista or-ganizáció vezetőiben, sajnos, nem volt meg a kellő bátorság ahhoz, hogy a fő-megbízottól a szükséges, szigorú intéz-kedéseket követeljék és hogy a legéle-sebben tiltakozzanak a hatóságok eljá-rása ellen. Nos, és a kitűnő főmegbí-zott... szerdán, április huszonkettedikén meglátogatta a kórházban fekvő zsidó ál-dozatokat, ahol kiválóságaink siettek üd-vözlésére, de a teát már Ramléban itta meg, az arab vezetőknél...

Fegyelem és segítő készség

Híre terjedt annak, hogy az arabok betörték a Tel-Aviv és Jaffa közötti vonalon és a Karmel úton át, mely Jaffát Tel-Avivval köti össze, városunk felé kö-zelednek. A zsidók ezrei áradtak, útköz-ben a legszükségesebb módon vascsővekkel, épületfákkal, stb. fegyverezve fel magu-ukat, a Karmel útra. De a hatóság embe-rei visszatartották őket, egyben megaka-dályozva, hogy összeütközésre kerüljön a sor a zsidók és az arabok között. Az úton valóban összegyülekeztek a fel-fegyverzett arabok, azzal fenyegetözve,

hogy Tel-Aviv felé fognak vonulni. A rendőrség azonban visszatartotta őket is, mire az arabok lövöldözni kezdtek a rend-őrökre. A Karmel út arab részében agyon-ütöttek egy yemenitát.

Hétfőn, e hó. huszadikának délelőttjén, egy egyfogatú kocsi vonult négy utassal a Sch'chunath—Hatikwah felé, hogy a lakásokból kimentse a zsidók értékeit. Ahogyan a kocsi közeledett, egyszerre lövések hangzottak el, amelyek az utasok tötek. Ezek és más, a különböző megki-sérelt támadásokról szóló hírek gyorsan eljutottak az Allenby-Merkazon ösze-gyűlt tömeghez. Amikor ismeretessé vált, hogy az arabok provokatív módon háza-kat gyújtottak fel, a tömeg a Jaffa és Tel-Aviv között fekvő zsidó negyedbe rontott, felgyújtotta az ottani arab háza-kat és összerombolta az arabok üzleteit. A keleti zsidók haragja határtalanul tombolt. Asszonyaiktól ösztönözve szünet nélkül kísérleteket tettek arra, hogy Jaf-fába menjenek, és bosszút vegyenek az arabokon. Nehéz munka volt visszatar-tani őket az angol katonaság elől, amely közöttük és Jaffa között helyezkedett el. Bizonyos esetekben zsidó felügyelőknek kellett erőszakkal eljárni a feldühödött zsidók ellen. Végül is, hogy elkerülhetővé váljon a vérontás, útjára kellett vngedni a tömeget, amely ekkor az arabok háza-i ellen fordult és feldúlta azokat.

Időközben újabb hírek érkeztek a Sa-ron-síkságon fekvő zsidó külvárosok meg-támadásáról. De ilyenkor mindig csu-pán néhány pillanatig tartott, míg azsidó felügyelők a helyszínre érkeztek és újra helyreállították a rendet.

Néhány zsidó személyiséggel együtt ebédután a városba utaztunk. Az útvo-nalak mindenütt el voltak zárva. Zsidó felügyelők, zsidó rendőrök skót katonasággal együttesen állottak fel e helye, ken, megakadályozva az arabok beözö-nlését.

Tel-Avivban nyugalom van és a tö-meg, amelyet hatalmas felhívásokban szólítottak fel arra, hogy ne tartózkod-jék fölöslegesen az útvonalakon, lassan visszatér a munkájához. A megnyugvás-hoz azok a hírek is hozzájárultak, hogy az országban sehol máshol nem volt további összeütközés. A kivételes állapot tovább tart. Éjszaka zsidó őrjáratok vonulnak át az utcákon.

Mindent összvéve a zsidóság fegyel-mezettsége elsőrangúnak bizonyult. Ha az ember meggondolja, hogy Tel-Aviv lakossága legnagyobb részét fiatal zsidók-ból áll, oly elemekből tehát, amelyek könnyen hajlanak az izgalmas vállalko-zásokra, egyenesen meglepő, hogy nem került a sor a rendőrséggel való össze-ütközésre. Már a kitört zavargások első napján bizottság alakult a zsidó menek-ültek segélyezésére. A zsidóság szolida-ritásának hatalmas megnyilvánulása volt az élelmiszerek és ruhák óriási tömege, amely azonnal a lehető legrövidebb idő alatt minden felszólítás nélkül, a bizott-ság rendelkezésére állott. A bizottságban egyébként a bécsiék által oly jól ismert Anita Kohen-Müller asszony is helyet

HIREK

Az izraelita Isteniszteletek a pesti izr. Hitközség összes templomaiban a következő időben tartatnak meg: pénteken este minden templomban 7 órákor, szombaton reggel a Hősök templomában és a Páva-uccában 7 órákor, az Aréna-úti és Csáky-uccai templomokban 7 órákor, a többi templomokban 7 órákor. Szombaton délelőtt a Rombach-uccai, Páva-uccai és zuglói templomokban 9 órákor, a Dohány-uccai templomban 10 órákor, a többi templomokban 10 órákor. Szombat délelőtt a Dohány-uccai templomban 12 órákor, szombaton délután a Csáky-uccai és Páva-uccai templomban 6.40-kor, Zuglóban 6.6-kor, a Hősök templo-mában 7.7-kor, a többi templomokban 5 órákor. Szombaton este minden temp-lomban 7.50-kor. Hétköznap reggel a Nagyfuvaros-uccai és zuglói templo-mokban 6 órákor, a Csáky-uccaiban 7.7-kor, a Hősök templomában 7 órákor, a többi templomokban 7 órákor. Hétköznap este minden templomban 7.25-kor. 1936 május 9-én, szombaton heti szakasz „Emaur“ haftora: „Vehákau-hánim“ IV. Perék.

Május 10. Lag boómer. (Ijáj 18.) Az ómer számlálás 33. napja. A tanu-lók örömmünnepe. A. R. Akiba tanítvá-nyai közt pusztító halálos járvány ezen a napon szűnt meg. A hagyomány sze-rint Ijáj 18-án: hullott először manna a pusztában; és hatl meg R. Simon ben Jochaj, az első kabbalisztikus munka. a Zohár, szerzője.

Máj. 12-én lesz a pesti Chevra köz-gyűlése. Május 4-én, tartotta a Pesti Chevra Kadisa választmánya Kramer Miksa m. kir. kormányfőtanácsos el-nöklete alatt választmányi ülését. A gyűlésen teljes számban jelentek meg a Chevra Kadisa választmányi tagjai. Az impozáns arányú választmányi gyű-lésen elhatározták, hogy május 12-én, kedden délután 6 órákor tartják meg a Chevra Kadisa évi rendes közgyűlését a Chevra Kadisa Erzsébet-körúti szék-házában. A közgyűlés iránt hatalmas arányú érdeklődés mutatkozik.

Az Országos Rabbiegyesület május hó 12-én, kedden délelőtt fél 11 órákor a Pesti Izraelita Hitközség Rabbihiva-talában (VII. Wesselényi-ucca 7.) tartja az évi rendes közgyűlését, melyre tisztelettel meghívja az O. R. E. el-nöksége.

A VIII—IX. kerületi Nőegylet jubi-leumi közgyűlése. Legutóbbi számunk-ban beszámoltunk már arról, hogy a VIII—IX. kerületi Nőegylet fennállá-sának 40 éves jubileumára készül. A nőegylet május 6-én tartott választmá-nyai ülésén elhatározták, hogy a negy-venéves jubileumi díszközgyűlést május 19-én, délután 6 órákor rendezik a Pesti Izr. Hitközség székházának dísz-teremben, a Sip-utca 12. szám alatt. A díszközgyűlésen a korelnöki tisztséget megalapítója is a VIII—IX. kerületi Nőegyletnek, Schiffer Mórné az elmúlt negyven esztendő alatt megszakítás nélkül véhezte áldásos, jótékony mun-kálkodását nemcsak a nőegylet keretén belül, hanem mindenütt, ahol a zsidó könnyeket kellett törölni.

Báró Hatvany Bertalant doktorrá avatták. A pécsi tudomány egyetem doktorrá avatta báró Hatvany Berta-lant, a magyar zsidóság egyik legkép-zetebb és legtehetségesebb előkelősé-gét. Érdekes, hogy Hatvany báró Ázsia lelke című kétkötetes művét a pécsi egyetem tudori disszertációnak fogadta el, ezen az alapon avatta doktorrá Hatvany bárót. Báró Hatvany Berta-lant doktori avatásának híreire a ma-gyar zsidóság reprezentánsai szerencse-kívánataikkal halmozták el.

A Magyar Cionista Szövetség május 6-án, szerdán este tartotta a Herli-teremben előadó estjét, amelynek kere-tében dr. Miklós Gyula, a Cionista Szö-vetség elnöke tartott rendkívül érdekes és értékes előadást „A palesztinai ese-mények megvilágítása“ címen. Az elő-adást a lelkes hallgatóságot perrelég tartó tapsviharral köszöntö meg. Nagy sikere volt Mahrer Arnold előadásának is, aki „Egy nép földet akar“ címen tartott zsidó lelkesedéssel, cionista meg-győződéssel és komoly adatokkal át-szótt előadást. Mahrer Arnold előadása is a közönség lelkesen ünnepelte. Mahrer Arnold a fiatal generáció egyik legkiemelkedőbb és legértékesebb tehet-sége. Komoly sikere volt dr. Buk Mik-lós előadásának, aki a „Zsidókérdés megoldása és a cionizmus“ címen tar-tott érdekes és értékes előadást.

Közgyűlés. A MINOSz, Magyar Izr. Nőegyletek Országos Szövetségének f. évi május hó 12-én, kedden d. e. fél 10 órákor, a Pesti izr. hitközség székházá-ban (VII., Sip-utca 12. II. em. dísz-terem), országos nagygyűléssel kapoco-latban XIV. évi rendes közgyűlését tartja. Az ülés folytatása kedden dél-után 4 órákor. Hétfőn, 11-én délután 5 órákor uzsonna a Pester Lloyl (Pa-csarnok) helyiségében (V., Mária Va-léria-utca 12.), melyre vendégeket szí-veesen lát a vezetőség.

Jótékonyág, vagy egzisztenciaterem-tés? címmel tart előadást a Cionista Szövetségben (Andrássy-út 67.), Elyek Szilárd mérnök, folyó hó 13-án, szer-dán este 8 órákor. Ugyanakkor és ugyanott Dallos Árpád, Kispeszt: Láng-oszlopok nyomán címmel tart előadást. Belépődíj nincsen.

3 pengőért 40.000 pengő nyerhet, ha részt vesz a 66-ik jótékonycélú állam-sorsjáték húzásán. A sorsjegyek kap-hatók minden dohányüzletben, a pénz előzetes beküldése ellenében, a Székes-fővárosi M. Kir. Pénzügyigazgatóság-nál, Budapest, V., Szalay-u. 10., to-vábbá az osztálysorsjegy főírásútknál.

TIVOLI FILMSZÍNHÁZ

Telefon: 230-49. VI., Nagymező-u. 8.

Csütörtöktől, május 7-től
Rökk Marika, Paul Kemp, Hans Stüwe
Farkas Lajos és cigányzenekarának és
ifj. Járóka, a legkisebb cigányprimás
közreműködésével

A fellépő ledny

Zenés játék 12 felvonásban.
Helge Roswaenge, Fritz Kampers,
Hanna Ralph, Georg Alexander

Mária

Plotow világhírű operájának filmválto-zata 10 felvonásban.

HIRADÓ

Az első előadás mérsékelt helyarákkal. A folytatásos előadások kezdete köz-nap: fél 4, fél 7, fél 10, vasár- és ünne-p nap fél 2, negyed 5, 7, fél 10 órákor. Jegylovétel köznap egy órával az elő-adás megkezdése előtt, vasár- és ünne-p nap délelőtt 11 óráig.

Női istentiszteletek a Dohány-utcai templomban. A női istentiszteletek a Sövszig terjedő szombatokon déli 12 órakor kezdődnek a Dohány-utcai templomban. A május 9-én déli 12 óra kor tartandó női istentiszteleten dr. Hevesi Ferenc rabbi szónokol, az énekművészeti részt orgonával és a teljes énekkar közreműködésével a Barahámsohn Manó főként vezeti.

Az Izraelita Szünidei Gyermektelep Egyesület a napokban kezdte meg az évi nyaralattási akciójára vonatkozó munkálatait. Ez év nyarán ismét nagyszámú szegény gyermekeket szándékozik elhelyezni a Balaton mellett és diósje-női (Nógrád m.) telepén, hol a gyermekek 4 héten át részesülnek majd ingyenes ellátásban és gondozásban. Tekintettel azonban a súlyos gazdasági viszonyok folytán előállott helyzetre, a felvételre jelentkezők száma máris oly nagy, hogy az egyesület — szerény anyagi eszközeivel — nem lesz képes elhelyezni, ha csak az áldozatkész köminden reászoruló szegény gyermeket zönség adományaival arra módot nem nyújt. Bizalommal fordulunk ezért a mindenkor áldozatkész közönséghez, hogy adományaikkal az idén is tegyék lehetővé a szegény, eszenyész és vérszegény gyermekek nyaralattását, hogy ez által legyengült szervezetük megerősödjék. Adományok küldhetők az Angol-Magyar Bankhoz, a Magyar Államias Hitelbankhoz, vagy a Pesti Magyar Bank főintézetéhez, e lap kiadóhivatalához, vagy az egyesület irodájába, VII., Sip-utca 12. szám.

A WIZO kedden délután tartotta évadzáró teadélutánját a Herzl tereben amely a legnagyobb siker jegyében zajlott le. Nagy és osztatlan szerepe van ebben dr. Farkas Aladár főorvosnak, aki a teadélután keretében „Asszimiláció” címen hatalmas koncepcióval felépített előadást tartott. Fényes szónoki dialektikával bizonyította, hogy az asszimiláció volt a cionizmus életrehívója és megerősítője s bizonyította a WIZO célkitűzésének, a Palesztina építő munkának szükségességét, létjogosultságát. A nagyszámú közönség között ott láttuk a testvéregyesületek számos vezető egyéniségét. A WIZO további építőmunkájának elmélyítésére a nyári hónapokra is nagyarányú szervező programot dolgozott ki s e célból minden hétfőn délután az Országház kávéház kerthelyiségében (Kossuth L. tér 9.) összejöveteleket tart, ugyanitt tartja szórakoztató bridge-délutánjait is. Serényen dolgozik a Vezetőség a június első heteiben tartandó nagy-szabású garden-partyján is. Ugy az összejövetelein, mint bridge-délutánjain minden érdeklődőt szeretettel fogad és vár a WIZO vezetősége.

A MULT ÉS JÖVŐ első csoportja visszaérkezett Palesztinából. Április 16-án indult a MULT ÉS JÖVŐ kirándulási csoportja a LLOYD TRIESTINO „PALESTINA” nevű hajójával Triesztből a Szentföldre és az utasok egy része tíznapos palesztinai tartózkodás után május 5-én, kedden érkezett Budapestre. A csoport április 21-én szállt partra Haifában, ugyanakkor, mikor a lapok jelentése szerint Jaffában a zavargások kitörték. Amint a csoport résztvevőitől értesülünk, az európai lapok fantasztikusan túlozták a zavargások jelentőségét, mert ezek a zavargások csak Jaffa területén voltak és különben is három nap alatt a hatóságok

a zavargásokat teljesen elnyomták, úgy, hogy a rend azóta teljes mértékben helyreállt. A palesztinai turisták forgalma ismét megindult és a Palesztinába érkezőket teljes nyugalom és rend várja. A tel-avivi vásár is megnyílt, melynek forgalma az előző éveket is felülmúlja.

A Budapesti V. ker. IZR. Nőgyelet május 3-án délelőtt tartotta XXVII. évi rendes közgyűlését nagy érdeklődés mellett. Megjelent a zsidó társadalom színe-java, a Hitközség és a társ-egyesületek képviselői, Kramer Miksáné, dr. Dési Géza, dr. Farkas Samu stb. Fichbaum Mórné, a kiváló elnöknő asszony elnöki megnyitóját követően, F. Fürth Margit iróni titkár jelentését terjesztette elő, melyből kiténik, hogy az egyesület készpénzsegélyre hatodfélézer pengőt fordít, ruhasegélyben 472 felöltött és gyermekét részesített az év folyamán, népkonyháján naponta 120—150 ebédet oszt ki és most szeretetthonát nagyobbítja meg. Nyéki Oly leánycsoport elnök és általuk vezetett napközi otthonról számolt be, hol 25 gyermek kap uzsonnát és a leánycsoport tagjai korepetálnak velük. Felszólaltak dr. Zahler Emil, előjáró, dr. Weisz Sámuel főrabbi, dr. Spitzer József kormányfőtanácsos, a körzet nevében dr. Baracs Marcellné, a MINOSZ elnöke, Vészi Józsefné, a P. I. Nőgyelet elnöke, Kammer Bernátné, az újonnan megválasztott ellenőr és az ifjúság nevében dr. Vasadi Vilmos.

Zsidó humor

MENDELSSOHN FELELETE A PÁTERNEK.

Egy híres német antiszemita pap volt egyszer Mendelsohnnal egy társaságban Lessingnél. A „fajvédő” páter konyított valamit a héberhez és arra vállalkozott, hogy ő majd reápirít a zsidó filozófusra és bebizonyítja neki az eredeti héberből, hogy a zsidók gyűlölik a keresztényeket. Héber imakönyvvél a kezében „közlekedett Mendelsohnnal:

— Tessék csak elolvasni és lefordítani ezt a mindennapi reggeli áldást: „Dicsérettel Örökkévaló” selo oszami goj, „hogy nem teremtettél gojnak”. Kell-e hitelesebb dokumentum arra, hogy önök minden gojt gyűlölnék?

A társaság feszült figyelemmel várta a feleletet. Mendelsohn rögtönözve így válaszolt:

— Először is azt mondanám Önnek, hogy „goj” nem jelent keresztényt, hanem bálványimádó pogányt. De tegyük fel, hogy általában „gojt” jelent, akkor sem következnek belőle, hogy a zsidó gyűlöli a gojt. Hiszen mindjárt utána olvas-ható az imakönyvben: „Dicsérettel Örökkévaló, hogy nem teremtettél nőnek”, hát következnek ebből, hogy a zsidók gyűlölik a nőket? Sőt a nőket Önök sem gyűlölik, akik pedig fogadalmat tettek a coelibátusra.

Erre aztán a páter szépen lecsendesedett és nem tudott felelni semmit.

A fiatal orvos kikiált az előszobába: Ki vár legrégebben az urak közül? — En már két év óta várok, jelentkezik az egyik.

Az ugyanis az orvos szabója volt.

AMIKOR AZ ORVOSON SEMMI RAVASZSÁG NEM FOG KI.

Baron Jónást, az ismert budapesti zsidó orvos-professzort felkereste lakásán egy vidéki jómódú kereskedő. Nagyon betegnek érezte magát és a nagyhirű sebészhez fordult, hogy gyógyítsa meg. Baron megvizsgálta és megmondta neki kerekén, hogy veszedelmes műtétet kell elcsenvednie. Lehet, hogy meggyógyul, de az is lehet, hogy belepusztul.

— Menjen haza, jó ember — tette hozzá szelíden —, intézze el a dolgait, aztán jöjjön vissza, hogy megoperálhas-sam. Az operációért pedig háromszáz forintot fog fizetni.

A jó ember csakugyan hazautazott és otthon megmagyarázták neki a barátai, hogy bolondot csinál, ha ennyi pénzt fizet az operációért. Azt tanácsolták neki, hogy egészen egyszerűen feküdjék be a Zsidóórházba s Baron professzor ott ingyen köteles megoperálni.

A beteg megfogadta a jó tanácsot és másnap már ott feküdt a Zsidóórház sebészeti osztályán, melynek Baron tanár volt a főorvosa. Amikor Baron rendes vizitjét tartotta, már messziről észrevette a gazdag páciens, aki túl akart járni az eszén. De egy pillantással sem árulta el, hogy már látta valahol. Oda-állt az ágya elé és közömbös hangon kérdezte tőle, hogy mi baja van. A ravasz férfiú töviről-hegyire elmondta újra a betegsége történetét. Baron szó nélkül hallgatta végig, aztán odafordult az asszisztenséhez, aki mellette állt és komor arccal mondta neki:

— Asszisztens úr! Ezt az embert holnap reggel meg fogja operálni. De figyelemzetem, hogy jól vigyázzon, nehogy megint melléje vágjon, mint a mi-nap.

Felelős szerkesztő és kiadó: PINTÉR MIKSA.

Előfizetési ára egy évre mellékletekkel együtt 40 pengő.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29-0-71 18-9-98. Felelős: Dr. Kellner László.

Pályázati hirdetés

A soproni Congr. izr. hitközség egy kántor-metszői álláspályázatot hirdet. Pályázhatnak ezen állásra 36 évnél nem idősebb kellemes és jó hangú, vallásos életű magyar állampolgárok, kik a schechita és bedikára három elismert rabbitól képesítéssel bírnak és amellyel kiváló bálkóré és báltoké. (Ügyes mőhél előnyben részesül.)

Az eredeti, vagy hitelesített okmányokkal felszerelt kérvények a soproni Congr. izr. hitközség címére (Sopron, Templom uca 23. sz.) f. é. május hó 23-ig terjesztendők be, az állás f. é. augusztus hó elsejével foglalandó el. Utiköltséget a próba előadásra kizárólag csak is a meghívottaknak térítjük meg. Fizetés, megállapodás szerint. Sopron, 1936. évi április hó 28-án.

A SOPRONI CONGR. IZR. HITKÖZSÉG ELŐLJÁRÓ-SÁGA.

EGYETÉRTÉS

ZSIDÓ POLITIKAI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Thék Endre-utca 20

SZERKESZTI: PINTÉR MIKSA

Telefon: 32-4-17. — Postatakarékpénz tári csekk számla: 27.003

A Pesti Chevra Kadisa közgyűlésének margójára

„Imé én angyalt boesájtok el te-előttd, hogy megörizzen téged az útban.” Mózes II. 23. 20.

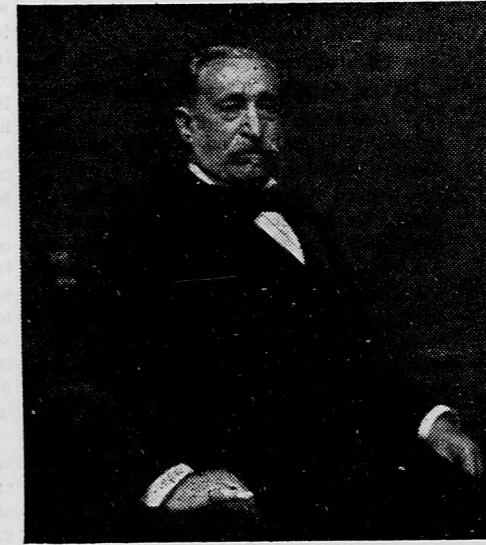
(P) Lezajlott a Pesti Chevra Kadisa közgyűlése. Lapunk más helyén találja az olvasó pontos és hű leírását annak a meghatározóan impozáns, lelkes és nagy-szerű demonstrációnak, amely elejétől végéig uralta a közgyűlés hangulatát. Itt mi, ezen a helyen általánosságban kívánunk foglalkozni ezzel a lélekemelő eseményvel és a szívünkben ki-csorduló hálás elismerés pálmáját átnyújtani azoknak, akik a magyar zsidóság; legszentebb hagyományát, legfontosabb rendeltetésű intézményét, a Pesti Chevra Kadistát a mai tökéletes fejlődési fokára emelték.

Látványának is lenyűgöző volt, érzésnek is lelket és szívet simogató, ahogyan a Pesti Chevra Kadisa közgyűlésének elementáris erővel lángolt fel a bizalom, a szeretet, a hála, az elismerés, a csodálat és rajongás melegítő tüze. És ennél a fénynél, a szeretet és hála tüzesóvájánál megvilágosodott egy arc, egy nemes vonású pátriárka arc, Kramer Miksa m. kir. kormányfőtanácsos, a Pesti Chevra Kadisa elnökének arca.

Ez láttuk a szeretet világosságánál, a csodálat tüzenél, hogyan válik a nyolevannegyves pátriárka erőt és energiát sugárzó tekintete meghatott, könnyes pillantássá, amikor a feléje áramló szeretet impozáns mértékét érezte. Láttuk, ahogyan Kramer Miksa lelkében kirajzolódik az odaadó szeretet láttára a kemény elhatározás, hogy továbbra is mindre való tekintet nélkül kell harcolni a zsidó harcra, a jóság harcát, a meg nem értés ellen, a szív harcát az örödlő gonoszság ellen, a

lélek küzdelmét a lelketlen indulatok ellen!

Amikor Kramer Miksa m. kir. kormányfőtanácsos lapunk más helyén közölt lenyűgöző szépségű elnöki megnyitójában ahhoz a ponthoz ért, hogy ismertette a multak üres pénztáraihoz viszonyítva a mai gazdaságilag megalapozott szituációt, amikor felsorolta,

milyen fárasztó és reménytelennek lát-szó küzdelmet kellett folytatnia a tüzelő anyag beszerzéséért, nem szólva az intézmények felszerelésének reorganizálásáról, a közgyűlés közönsége egyetlen emberként ugrott talpra, hogy spontán lelkesedéssel demonstráljon amellett a férfú mellett, aki áldott szívének parancsszavára, elvégezte ezt a hőroszi munkát: a világ egyik legtekélyesebb intézményévé fejlesztette a Pesti Chevra Kadistát.

Mert Kramer Miksa m. kir. kormányfőtanácsos nemcsak rendkívül okos ember, hanem elsősorban szívember. Energiájával, eszével és felkészültségével uralkodni tud az indulatok fölött, de kiszolgáltatott rabszolgája szívének. Nema tud, de nem is akar elmenekülni a melegen dobogó zsidó szív parancsainak teljesítése elől. Általános zsidó tulajdonság: adni! Adni ott, ahol a szükség megmutatkozik, adni a szerénynek és adni a szerénytelen-nek, adni a követelőnek és adni annak, aki szemérmesen titkolja a szegénység folytonossági hiányait. Már az ősi szent templomban iratlan parancs volt a jótékony-ság gyakorlása. Ez az iratlan parancs intézményesedett évezredek keresztlél és ennek az iratlan parancsnak szent székes-egyháza a Chevra Kadisa. Temploma a szeretetnek, temploma az emberi megértésnek, temploma a jótékonykodásnak, az elesettek támogatásának, az árvák szemérből kihulló könnyek felszárításának, egyszóval temploma a szív-ből folyó igazi jóságának.

És ez a templom, ez a szent templom olyan főpappal dicsekedhetik, mint Kramer Miksa m. kir. kormányfőtanácsos. Nem véletlen, nem lehet véletlen az, hogy a jó-Isten különös kegye ezt a nyolevannegyves pátriárkát a testl-erő és szellemi frissesség csodálatos épségében tartotta meg az egész zsidóság öröme és boldogságára. Csak kivételes és igazán Istennek tetsző ember lehet az, akire ilyen mértékben áramlik az isteni gondviselés figyelme. Kramer Miksának nincsenek ellenségei, de ha lennének is, még azok sem mondatnának róla olyat, ami a leg-csekélyebb mértékben csökkentené azt az áhítatos varázst, amelyet egyénisége magából áraszt. Szemüveg nélkül olvas